

Aprobat prin Decizia
Consiliului Local Gangura
nr.03/20 din 08.12.2023.

Strategia de Dezvoltare a comunei Gangura pentru anii 2023-2028

August 2023

Realizarea acestui document a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică creat prin Dispoziția primarului nr. 55 din 05 iunie 2023 și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite

Cuprins

1.	Introducere și rezumat executiv	5
1.1.	Fișa de rezumat PSM.....	5
1.2.	Contextul național și regional.....	5
1.3.	Comisia și echipele PSM	6
1.4.	Aprobarea consiliului local	7
2.	Introducere în planificarea strategică	8
2.1.	Dezvoltarea metodologiei de pregătire a planului strategic.	8
2.2.	Informații generale despre comunitate	8
3.	Profilul și analiza comunității.....	10
3.1.	Caracteristici geografice și de mediu	10
3.1.1.	<i>Caracteristici fizico-geografice</i>	10
3.1.2.	<i>Planificare spațială</i>	11
3.1.3.	<i>Resurse naturale</i>	11
3.1.4.	<i>Factorii de poluare a mediului</i>	13
3.2.	Demografie	14
3.2.1.	<i>Resurse Umane</i>	14
3.2.2.	<i>Forța de Muncă</i>	17
3.2.3.	<i>Profil migraționist</i>	18
3.3.	Dezvoltare socială.....	19
3.3.1.	<i>Caracteristicile grupurilor vulnerabile</i>	19
3.3.2.	<i>Servicii Educaționale</i>	22
3.3.3.	<i>Cultura</i>	25
3.3.4.	<i>Ocrotirea sănătății</i>	27
3.4.	Economia.....	28
3.4.1.	<i>Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri</i>	28
3.4.2.	<i>Sectorul agricol</i>	28
3.4.3.	<i>Comerțul și serviciile</i>	30
3.5.	Infrastructura	31
3.5.1.	<i>Infrastructura Utilităților Publice</i>	31
3.5.2.	<i>Fondul locativ</i>	35
3.6.	Buna guvernare și management	37
3.6.1.	<i>Gestionarea administrativă</i>	37
3.6.2.	<i>Bugetul Local</i>	40
3.6.3.	<i>Societatea civilă</i>	42
3.7.	<i>Analiza SWOT</i>	44
4.	Strategia de dezvoltare socio-economică	47
4.1.	Viziunea comunității	47
4.2.	Cadrul și direcțiile strategice.....	47
4.3.	Planul de acțiuni pentru anii 2023 – 2028.....	48
6.4.	Planul și cadrul de monitorizare și evaluare	57
Anexe.....		64
Anexa 1. Fișe de proiecte		64

Lista figurilor

Figura 1. Localitățile din componența comunei Gangura.....	10
Figura 2. Structura terenurilor	11
Figura 3.Acumulare de apă, s. Misovca	12
Figura 4. Proportia populației pe gen, anul 2023	14
Figura 5. Dinamica numărului populației, comuna Gangura.....	14
Figura 6. Dinamica populației pe sate.....	15
Figura 7. Evoluția numărului de nașteri și decese	15
Figura 8. Distribuția populației ocupate în economie	17
Figura 9. Evoluția numărului de persoane plecate și venite oficial.....	18
Figura 10. Grădinița Romanița	23
Figura 11. Gimnaziul Gangura	24
Figura 12. Oficiul medicului de familie	27
Figura 13. Agenții economici după forma organizatorico-juridică.....	28
Figura 14. Structura fondului funciar,%	29
Figura 15.Rețeaua rutieră locală.....	31
Figura 16. Elemente a rețelei rutiere.....	32
Figura 17. Utilaje comunale.....	33
Figura 18. Turn de apă	34
Figura 19. Rețea de gaz	35
Figura 20. Asigurarea localității cu servicii.	36
Figura 21. Structura de gen a consiliului local.....	37
Figura 22. Structura de gen a aparatului primăriei.....	39
Figura 23. Primăria Gangura.....	40
Figura 24. Structura veniturilor, anul 2023.	41
Figura 25. Dinamica veniturilor, mii lei (2019-2023).....	41
Figura 26. Centrul „Bunvolența Gangura”.....	42

Lista tabelelor

Tabelul 1. Bazine acvatice.....	12
Tabelul 2. Spații verzi	13
Tabelul 3. Efectivul populației raionului Ialoveni.....	14
Tabelul 4. Populația natalitatea, mortalitatea și migrația populației.	15
Tabelul 5. Populația, natalitatea, mortalitatea.	16
Tabelul 6. Populația, natalitatea, distribuția pe localități.	16
Tabelul 7. Populația, mortalitatea, distribuția pe localități.	16
Tabelul 8. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2023)	16
Tabelul 9. Forța de muncă.....	17
Tabelul 10. Repartizarea populației ocupate pe principalele tipuri de activități economice, persoane	18
Tabelul 11. Numărul șomerilor înregistrați.....	18
Tabelul 12. Numărul persoanelor sosite, plecate.	18
Tabelul 13. Persoane cu dizabilități (la început de an 2023).	19
Tabelul 14. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2023)	19
Tabelul 15. Serviciile sociale prestate în localitate.....	21
Tabelul 16. Instituții educative preșcolare.....	22
Tabelul 17. Instituții educative	23
Tabelul 18. Instituțiile culturale prezente în comună.	25
Tabelul 19. Instituția de sănătate	27
Tabelul 20. Agenții economici după forma organizatorico-juridică.....	28
Tabelul 21. Structura fondului funciar	29
Tabelul 22. Piața funciară.....	30

Tabelul 23. Principalii agenți economici din localitate	30
Tabelul 24. Imobile și terenuri propuse pentru investiții	30
Tabelul 25. Infrastructura de transport.....	31
Tabelul 26. Transportul de pasageri	32
Tabelul 27. Sistemul de alimentare cu apă.	33
Tabelul 28. Sistemul de evacuare a deșeurilor.	35
Tabelul 29. Gazificarea.....	35
Tabelul 30. Asigurarea localității cu servicii.....	35
Tabelul 31. Consiliul local, după sexe, vârste și vechime.....	37
Tabelul 32. Caracteristici ale administrației	38
Tabelul 33. Serviciile publice și atribuțiile lor.	38
Tabelul 34. Aparatul primăriei, după sexe, vârste și vechime.	39
Tabelul 35. Veniturile bugetului local, mii lei.....	41
Tabelul 36. Structura și evoluția cheltuielilor bugetare, în perioada 2019-2023 mii lei	42

1. Introducere și rezumat executiv

1.1. Fișa de rezumat PSM

Acest document reprezintă Strategia de Dezvoltare Comunitară (în continuare SDC) a com. Gangura pentru perioada anilor 2023 - 2028. Aceasta a fost elaborată cu suportul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (în continuare GLPS) constituit prin Dispoziția primarului, cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților Institutului de Dezvoltare Urbană, în cadrul Programului "Comunitatea Mea" implementat de IREX și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea GLPS și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Strategia a urmărit elaborarea analizei diagnostic, viziunii, obiectivelor strategice și planului de acțiuni pentru perioada 2023 – 2028, precum și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte. Strategia pune în valoare punctele forte ale comunității și se bazează pe potențialul socio-uman, dezvoltarea economiei locale, serviciilor publice, instituțiilor infrastructurii sociale și de afaceri precum și pe capacitatea autorităților publice locale și structurilor societății civile privind asumarea responsabilității pentru procesul de dezvoltare locală.

Principiile care stau la baza elaborării documentului sunt: (i) promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile; (ii) promovarea unui proces decizional participativ și (iii) promovarea principiilor dezvoltării durabile la nivel local.

Principalele obiective urmărite de SDC a s. Gangura sunt: (i) determinarea viziunii și direcțiilor strategice de dezvoltare, dinamica și profunzimea dezvoltării propuse; (ii) eficientizarea activității autorităților publice locale în gestionarea comunei; (iii) utilizarea eficientă a resurselor financiare; (iv) promovarea comunei (aspecte unice, irepetabile, competitive); și (v) atragerea surselor externe de finanțare (buget de stat, investiții străine, donații, granturi) pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

Beneficiari ai Strategiei sunt locuitorii s. Gangura, autoritățile administrației publice locale, structurile societății civile, instituțiile educaționale, sectorul privat, tinerii, precum și toate persoanele interesate în dezvoltarea durabilă locală.

SDC a s. Gangura pentru anii 2023 – 2028 este structurată pe cinci compartimente și include: (i) profilul comunității (inclusiv analiza SWOT); (ii) cadrul general al strategiei (viziunea și direcțiile de dezvoltare); (iii) etapele de implementare și monitorizarea implementării strategiei; (iv) planul de acțiuni; (v) portofoliul de proiecte prioritare.

Planul de acțiuni pentru anii 2023 – 2028 cuprinde totalitatea acțiunilor/măsurilor orientate spre atingerea obiectivelor strategice, cu indicarea: costului estimativ, perioadei de implementare, responsabililor pentru realizarea acțiunilor, potențialelor surse de finanțare, precum și a indicatorilor de monitorizare și a rezultatelor așteptate după implementarea fiecărei acțiuni/proiect.

1.2. Contextul național și regional

SDC pentru perioada 2023 – 2028 este un document complex, elaborat printr-un larg parteneriat, care este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030;
- Strategia de alimentare cu apă și sanitație pentru anii 2014 – 2028;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională

- Strategia de Dezvoltare Regională Centru
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul național de protecție a copilului pentru anii 2022-2026
- Programul național privind îmbătrânirea activă și sănătoasă pentru anii 2023-2027
- Programul național de incluziune a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2024-2028
- Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030.

SDC a com. Gangura pentru perioada 2023 - 2028 constituie Carta dezvoltării pe termen mediu pentru comunitate și factorii importanți pentru dezvoltarea satului și, în același timp, cartea de vizită a comunei și a aspirațiilor sale de dezvoltare pentru investitori, turiști și cei care sunt interesați de a se stabili în zonă. Documentul vizează:

- Asigurarea documentului integrator de planificare a dezvoltării satului pe termen mediu și fundamentarea Planului Urbanistic General;
- Identificarea domeniilor cheie, ale aspectelor relevante și proiectelor necesare rezolvării problemelor majore, punerii în valoare a potențialului de dezvoltare și consolidării poziției comunei la nivel raional, regional și național;
- Structurarea unui pachet de proiecte care să asigure implementarea strategiei pe baza finanțării din bugetele local, raional, național și din alte fonduri derulate în prezent;
- Consolidarea și dezvoltarea parteneriatului local pentru dezvoltarea comunei;
- Crearea premiselor pentru parteneriatele zonale/regionale/naționale și accesarea rețelelor internaționale pe teme relevante pentru dezvoltarea comunei;
- Dezvoltarea capacității instituționale a partenerilor locali;
- Conectarea la prevederile documentelor relevante cu caracter strategic și director privind dezvoltarea comunei, regiunii, la nivel național și european;
- Asigurarea condițiilor pentru fundamentarea politicilor publice, programelor și proiectelor potrivit nevoilor comunității și potențialului de dezvoltare pe termen mediu pentru com. Gangura

1.3. Comisia și echipele PSM

Prezentul document reprezintă Strategia de Dezvoltare Comunitară (SDC) a com. Gangura pentru anii 2023-2028, elaborată într-un mod participativ, conform Manualului de utilizare Ateliere de planificare strategică în Moldova elaborat de programul USAID / Comunitatea Mea (CM) Moldova.

Strategia de Dezvoltare Comunitară reprezintă un document de politică publică, care va ghida acțiunile Administrației Publice Locale, în următorii 5 ani, în vederea asigurării unui proces continuu și coerent de dezvoltare a localității.

Pentru elaborarea strategiei a fost creat grupul de lucru, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr. 55 din 5 iunie 2023, după cum urmează:

Tabelul 1. Componența grupului pentru planificare strategică

#	Numele, prenumele	Funcția, calitatea deținută
1.	Bobeica Marcel	Primar
2.	Ștepliuc Angela	Secretarul CI
3.	Ilașcu Larisa	Asistent social

#	Numele, prenumele	Funcția, calitatea deținută
4.	Gopleac Victor	Specialist
5.	Caraghiaur Valentina	Specialist
6.	Dimitrov Anastasia	Operator CUPS
7.	Cicanci Snejana	Învățătoare gimnaziul Misovca
8.	Faurean Ludmila	Contabil sef
9.	Șchiopu Ion	Consilier
10.	Plămădeală Elena	Bibliotecară
11.	Grigorița Fiodor	Agent economic
12.	Plămădeală Constantin	Sef servicii comunale
13.	Vermiiciuc Natalia	Consilier
14.	Mitev Afanasii	Consilier
15.	Roman Larisa	Consilier
16.	Melnic Oxana	Profesoară gimnaziul Misovca
17.	Rușciuc Ludmila	Director interimar Grădinita de copii
18.	Cernețchi Veronica	Educatoare
19.	Ghețiu Agnia	Elevă
20.	Cicanci Nina	Pensionară
21.	Bahcivanji Natalia	Bibliotecară
22.	Topalov Olga	Studentă
23.	Grigorița Elena	Profesoară
24.	Sculea Andrei	Agent economic
25.	Șchiopu Lilia	Profesoară

1.4. Aprobarea consiliului local

Strategia a fost aprobată prin Decizia Consiliului local nr. din2023.

2. Introducere în planificarea strategică

2.1. Dezvoltarea metodologiei de pregătire a planului strategic.

Acest document a fost actualizat cu scopul de a impulsiona procesul de dezvoltare socio-economică a comunei, de a stabili niște repere clare pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității direcționat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) **Diagnosticul teritoriului**, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă) și a responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept material de lucru în cadrul grupurilor de lucru.
- 2) **Analiza SWOT** - instrument de analiză a potențialului de dezvoltare a comunei, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate (grupuri de lucru sectoriale, workshop-uri, focus grup-uri, dezbateri cetățenești).
- 3) Strategia conține viziunea și principalele direcții strategice de dezvoltare ale comunei. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanță și rezultate concrete.
- 4) **Planul de acțiuni 2023 – 2028** conține acțiunile concrete de întreprins pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie.

În același context, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, workshop-uri, training-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.). Pe baza planului de acțiuni, vor fi elaborate planuri anuale de activități la nivelul consiliului local Gangura.

2.2. Informații generale despre comunitate

La 01.01.2023, în s. Gangura sunt înregistrate valorile următorilor indicatori socio-economici:

Tabelul 2. Indicatori socio-economici

	Indicatori socio-economici	2023
1.	Total populație, persoane inclusiv	2252
1.1.	Copii de vârstă preșcolară (0-6 ani)	145
1.2	Copii de vârstă școlară	204
	Dintre aceștia elevi în clasele 1-4	90
	Dintre aceștia elevi în clasele 5-9	110
	Dintre aceștia elevi în clasele 10-12	3
1.3	Populație economic activă	1351
1.4	Populație ocupată în economie	817
1.5	Populație plecată (migranți)	25
2.	Număr de agenți economici	28
2.1.	-persoane fizică	17
2.2.	-persoană juridică	11
3.	Terenuri, total ha	5253,21
3.1.	Extravilan, ha	4964,48
3.2.	Intravilan, ha	288,73
4	Bugetul total executat (venituri) anul 2022, mln. lei	10243,5

	Indicatori socio-economici	2023
4.1	% Venituri proprii	39 %
5.	Număr total de gospodării	800
5.1	% din gospodării conectate la apeduct	88%
5.2	% din gospodării conectate la canalizare	-
5.3	% din gospodării contract de evacuare centralizată a deșeurilor	71%
5.4	% de gospodării conectate la rețeaua de gaz	77%
6.	Lungimea drumurilor locale (total), km	41,4
6.1	% din drumuri locale cu acoperire rigidă (asfalt și "variantă albă")	93%
6.2	% din străzi cu iluminat stradal	95%

3. Profilul și analiza comunității

3.1. Caracteristici geografice și de mediu

3.1.1. Caracteristici fizico-geografice

Comuna Gangura din raionul Ialoveni este situat în regiunea de Centru a Republicii Moldova, la o distanță de 40 km de centrul raional Ialoveni și la 42 km de capitala Republicii Moldova, municipiul Chișinău. Comuna **Gangura**, raionul Ialoveni, Republica Moldova, este formată din patru localități : Gangura, Alexandrovca, Misovca și Homuteanovca.

Figura 1. Localitățile din componența comunei Gangura

Satul Alexandrovca a fost fondat acum 147 ani , sat cu etnici bulgari. Hramul satului – Sf Gheorghe – 6 mai . În localitate există casă de cultură, grădiniță. Populația – 759 locuitori.

Satul Misovca – la 3 km de s. Gangura, care este fondat de boierul Misov în 1908, dispune de gimnaziu, cămin cultural, bibliotecă publică și școlară, punct medical. Hramul satului – Sfântul Nicolae de vară. Populația – 511 locuitori.

Satul Homuteanovca – la 4 km, fondat în 1922, dispune de bibliotecă, casă de cultură, punct medical. Hramul satului – la Ispas. Populația – 240 locuitori.

Satul Gangura dispune de gimnaziu, primărie, oficiul medicilor de familie, muzeu, bibliotecă, bisercă cu Hramul la Sf. Dimitrie – 8 noiembrie, care a fost reconstruită a treia oară pe acest loc, inițial fiind una din lemn.

Gangura este amplasată la 11 km de stația de cale ferată Căinari și 24 km de la traseul R2 Chișinău – Tiraspol-hotar cu Ucraina. Satul se învecinează la Nord cu satul Puhoi, la Sud cu orașul Căunari și satul Pervomaisc, la Sud- Vest cu satul Cărbuna. Principalele căi de transport și drumuri ce intersectează localitatea sînt drumurile regionale G110 și G 106 și linia de calea ferată Căinari-Revaca.

Istoricul localității. Satul de reședință a comunei este Gangura , atestat documentar la 8 iunie 1484. Prin decretul Domnitorului Ștefan cel Mare, aceste pămînturi au fost atribuite boierului Gangur, boier în Sfatul Țării, fiind așezată în partea centrală a țării.

Relieful. Teritoriul satului Gangura este amplasat pe Podișul Central al Moldovei. Relieful este înclinat de la vest spre est, fragmentat, cu înălțimi cuprinse între 100 – 310 m față de nivelul mării. Pe alocuri se întâlnesc văi înguste nu prea adânci, vâlcele, a căror adâncime nu depășește 20 - 30 m. Procesele erozionale au o tendință medie. Răvenele au o răspândire limitată, pe pante se dezvoltă procesele eroziunii plane.

Clima. Clima are un caracter temperat continental, caracterizându-se prin ierni blânde și scurte, calde și cu puțină zăpadă, cu veri lungi, fierbinți și eventual cu ploi torențiale abundente. Cantitatea medie anuală de precipitații constituie 500-550 mm. Cantitatea minimă de precipitații se observă pe parcursul perioadei reci a anului, iar cea maximă este înregistrată pe parcursul lunilor calde ale anului. Teritoriul satului prin amplasarea geografică și particularitățile naturale este afectat mai frecvent de înghețuri de primăvară, secete, ploi torențiale însoțite uneori de grindină, inundații și furtuni puternice, temperaturi caniculare de lungă durată vara ori prea scăzute iarna.

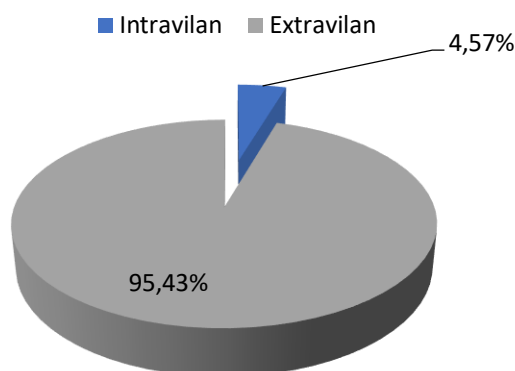
3.1.2. Planificare spațială

Planul Urbanistic General este în proces de elaborare, urmează a fi finalizat către sfârșitul anului 2023.

La data de 01.01.2023 suprafața totală a comunei Gangura a constituit 6315,06 ha, din care ponderea extravilanului este de 95,43% (6026,33 ha), a intravilanului este de 4,57 % (288,73 ha) destinat pentru construcția de locuințe, obiective sociale și alte construcții.

- *Intravilan* - teritoriul ocupat de terenuri, amenajări și construcții ce constituie localitatea, inclusiv de terenuri prevăzute pentru extinderea ei. Limita intravilanului este stabilită prin planul urbanistic general.
- *Extravilan* - teritoriul din afara intravilanului localității cuprins în limita teritoriului administrativ, care înglobează activități dependente sau nu de funcțiile localității conform planurilor urbanistice și planurilor de amenajare a teritoriului.

Figura 2. Structura terenurilor

Sursa: Primăria Gangura

Perimetrul localității îl constituie hotarul intravilanului (teritoriului ei) care îl desparte de extravilan. Perimetrul respectiv al localității se stabilește prin reglementarea regimului proprietății funciare în conformitate cu planul general și pe baza argumentării tehnico-economice a dezvoltării orașului și satului (comunei). Perimetrul orașelor se stabilește și se modifică de către Guvern. Perimetrul celorlalte localități se stabilește și se modifică de autoritățile administrației publice locale. Incluziunea terenurilor în perimetrul localității nu implică suspendarea dreptului asupra terenurilor aflate în posesiune sau în folosință. (Codul funciar, art.43).

3.1.3. Resurse naturale

Republica Moldova este reprezentată de 5 provincii principale pedologice și anume:

- Provincia de silvostepă a Moldovei de Nord cu soluri cenușii, cernoziomuri argiloiluviale, levigate și tipizate;
- Provincia silvică a Moldovei Centrale cu soluri brune și cenușii;
- Provincia Predunăreană de stepă cu cernoziomuri tipice slab humifere și carbonatice;
- Provincia Ucraineană de silvostepă cu cernoziomuri levigate și tipice;
- Provincia Ucraineană de stepă cu cernoziomuri tipice slab humifere și carbonatice.

Satul Gangura este amplasat în provincia silvică a Moldovei Centrale cu soluri brune și cenușii. De asemenea, satul este amplasat în raionul agroclimateric de Centru, caracterizat cu condiții optime de umezeală, cu o perioadă îndelungată de vegetație activă și cu o durată lungă fără înghețuri. Durata medie a vegetației active este de 182-187 zile.

Resursele naturale din localitate includ aerul, resursele acvatice, resursele solului și subsolului, resursele forestiere.

Solurile. În ce privește solurile, acestea sunt repartizate pe zone și etaje verticale și se includ în provincia silvică a Moldovei Centrale cu soluri brune și cenușii. Principalele tipuri de sol sînt: cernoziomul și soluri de tipuri cenușii. Solurile se caracterizează prin fertilitate bună și se utilizează pentru: plantații viticole, livezi, cereale, culturi leguminoase etc.

Starea actuală a învelișului de sol face parte din suprafața terenurilor de clasă IV de bonitate, avînd bonitatea medie a terenurilor agricole după structura solului de 60 puncte. Factori restrictivi ai fertilității solurilor în această zonă sunt: eroziunea, sărăturarea în lunci, gleizarea, compactarea primară și secundară, dehumificarea etc.

Apele de suprafață și apele subterane. Rețeaua hidrografică a satului este reprezentată de râul Botna – un afluent de dreapta al Nistrului. și 2 iazuri artificiale cu suprafața totală de 34 ha. Bazinele acvatice sunt în arendă agenților economici și sunt utilizate preponderent pentru irigație și piscicultură. Comuna Gangura are patru fântâni arteziene cu patru castele de apă, pentru aprovizionarea cu apă potabilă.

Figura 3. Acumulare de apă, s. Misovca

Tabelul 3. Bazine acvatice

Amplasarea	Suprafața, ha	Proprietate
s.Homuteanovca	25	APL, dat în arenda
s.Misovca	9	APL, dat în arenda

Sursa: Primăria Gangura

Fondul forestier. Suprafața plantațiilor forestiere a localității este prezentată atât sub forma de terenuri silvice, inclusiv terenuri acoperite cu păduri, cât și sub forma de vegetație forestieră, inclusiv fișii forestiere de protecție. Din suprafața totală a fondului funciar al comunei Gangura, cca 6,5% este acoperită cu plantații forestiere cu o suprafață de 410,2 ha. Fondul forestier este utilizat preponderent în calitate de resursa pentru lemne de foc și pentru activități de recreere. Spațiile verzi amenajate ocupă 4,0 ha.

Tabelul 4. Spații verzi

Amplasarea	Suprafața, ha	Proprietate
Misovca	3,6	APL
Parc Gangura	0,23	APL
Parc Alexandrovca	0,23	APL

Sursa: Primăria Gangura

3.1.4. Factorii de poluare a mediului

Din numărul total de 800 gospodării din comuna Gangura, în prezent niciuna nu este conectată la rețeaua centralizată de canalizare, și doar unele gospodării dispun de rețea de canalizare locală, dar care nu sunt conectate la o rețea funcțională de epurare. Drept rezultat, apele reziduale care sunt contaminate cu detergenți, uleiuri, alte substanțe, poluează mediul ambiant.

Starea mediului este influențat de nivelul de responsabilitate civică a populației. S-a constatat că localnicii neglijează deseori regulile elementare de depozitare și de gestionare a deșeurilor. Stocarea deșeurilor în spații neamenajate reprezintă o sursă importantă de poluare a mediului. Conform Deciziei Consiliului local Gangura nr.08/08 din 12.11.2019 a fost aprobat „Regulamentul cu privire la salubritate a teritoriului și menținerea ordinii sanitaro-ecologice pe teritoriul primăriei comunei Gangura”.

De asemenea, potrivit Deciziei Consiliului local nr.08/08 din 12.11.2019 s-a aprobat taxa pentru evacuarea deșeurilor menajere care este de 15 lei/lună pentru persoanele fizice (adulte), iar pentru depozitarea deșeurilor evacuate cu mijloc de transport propriu la gunoște autorizată s-a stabilit un preț de 200 lei per remorcă.

În vederea realizării obiectivelor strategice privind gestionarea deșeurilor, măsurile și acțiunile întreprinse necesită a fi corelate în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Planurile de gestionare a deșeurilor reflectă această coordonare, și constituie instrumente importante pentru implementarea politicilor de mediu și atingerea obiectivelor stabilite în domeniul gestionării deșeurilor. Respectarea acestor planuri este esențială pentru a crea o mai bună calitate a vieții localnicilor, dar și o stare mai bună a mediului. Gestionarea deșeurilor, se referă în mod special la educația privind colectarea, transportarea, tratarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor.

3.2. Demografie

3.2.1. Resurse Umane

La data de 01.01.2023 populația totală a comunei Gangura constituia 2252 persoane, dintre care 1079 bărbați și 1173 femei, ce reprezenta 3,54% din populația rurală și 2,98% din populația totală a raionului Ialoveni.

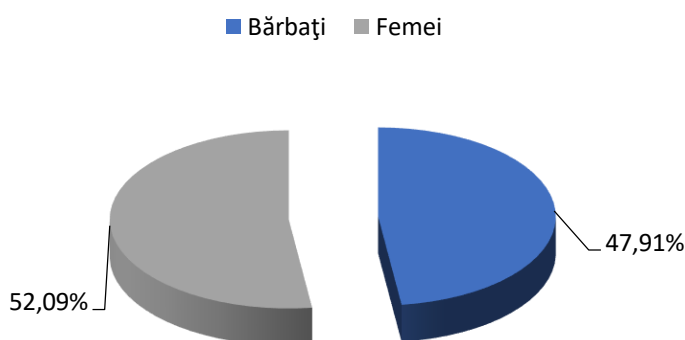
Tabelul 5. Efectivul populației raionului Ialoveni

Categorii	2018	2019	2020	2021	2022
Ialoveni	79522	77576	76249	75909	75369
Urban	11290	11156	11306	11592	11887
Rural	68232	66420	64943	64317	63482
Barbati	38510	37367	36771	36601	36347
Femei	41012	40209	39478	39308	39022

Sursa: BNS

La începutul anului 2023 raportul dintre sexe în s. Gangura fost 52,09% de persoane de sex feminin și 47,91% persoane de sex masculin.

Figura 4. Proporția populației pe gen, anul 2023

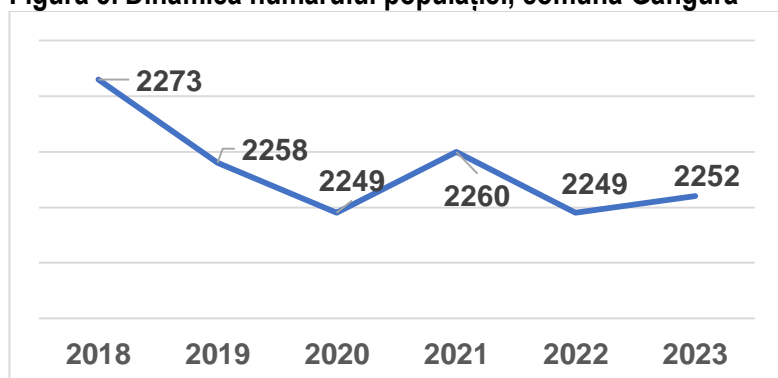

Sursa: Primăria Gangura.

La începutul anului 2022, la nivel de țară, populația feminină a constituit 1362,8 mii persoane sau 52,3% din populația țării. Populația feminină, la fel ca și în anii precedenți, este dominantă. Totodată, populația masculină a reprezentat 1241,2 mii persoane sau 47,% din populația țării.

În concluzie constatăm că în comuna Gangura dezechilibrul de 47,91 % bărbați și 52,09 % femei este similar situației cu indicatorii la nivel de țară (52,3 % femei, 47,7% bărbați din populația țării).

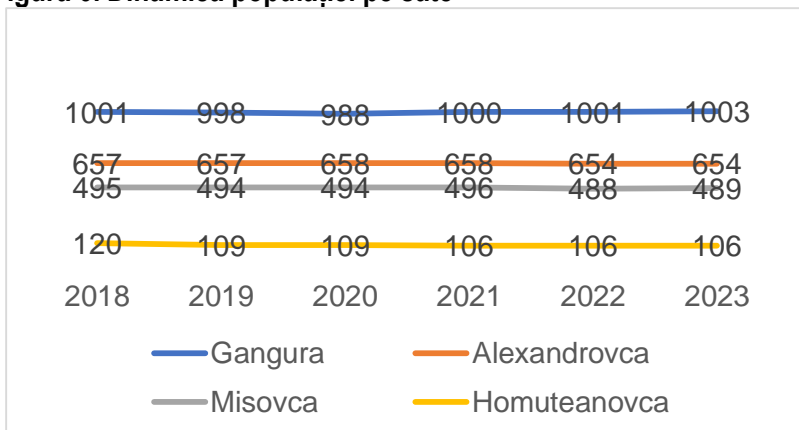
Figura 5. Dinamica numărului populației, comuna Gangura

Sursa: Primăria Gangura

Dinamica populației. Efectivul total al populației comunei Gangura a marcat o evoluție descrescătoare în perioada anilor 2018-2023. Pe durata întregii perioade, dinamica populației a fost negativă, numărul locuitorilor scăzând cu 21 unități.

Figura 6. Dinamica populației pe sate

Sursa: Primăria Gangura

Astfel, de la 2273 de persoane înregistrate în 2018, numărul a scăzut la 22252 în 2023, ceea ce reprezintă o scădere de cca. 1,0%.

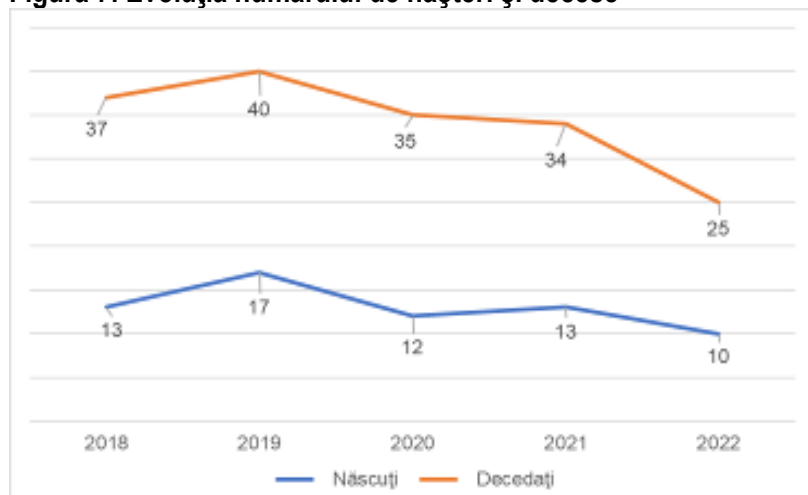
Tabelul 6. Populația natalitatea, mortalitatea și migrația populației.

Perioada	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gangura	1001	998	988	1000	1001	1003
Alexandrovca	657	657	658	658	654	654
Misovca	495	494	494	496	488	489
Homuteanovca	120	109	109	106	106	106
Total	2273	2258	2249	2260	2249	2252

Sursa: Primăria Gangura

Dinamica populației se produce sub incidența mișcării naturale, exprimate prin sporul natural (diferența dintre nașteri și decese), și a celei migratorii caracterizată de sporul migrator (diferența dintre imigranți și emigranți). Indicele natalității populației din satul Gangura în anul 2022 a fost de 10 de nașteri. Această valoare prezintă o scădere cu 3 unități comparativ cu anul 2021 și diminuare cu 3 unități față de indicele natalității înregistrat în anul 2018, ceea ce reprezintă o scădere cu 23 %.

Figura 7. Evoluția numărului de nașteri și decese

Sursa: Primăria Gangura

În anul 2022, în Gangura au fost înregistrate 25 de decese. Numărul maxim de decese anuale a fost înregistrat anul 2019, ajungând la 40 de decese. În perioada analizată, nivelul de mortalitate din localitate a fost fluctuant, iar decalajul între valoarea minimă și maximă de decese este de 32%.

Tabelul 7. Populația, natalitatea, mortalitatea.

Perioada	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Născuți	13	17	12	13	10	65
Decedați	37	40	35	34	25	171
Sporul natural		-23	-23	-21	-15	-106

Sursa: Primăria Gangura

Cumulativ, pe întreaga perioadă de referință efectivul nașterilor a fost depășit de cel al deceselor, încât **sporul natural pentru perioada 2018-2022 a fost negativ** (- 106 persoane). A fost înregistrat un total de 171 persoane decedate și 65 născuți. Tendința generală a indicelui natalității pentru perioada analizată a fost de scădere.

Tabelul 8. Populația, natalitatea, distribuția pe localități.

Născuți	2018	2019	2020	2021	2022
Misovca	4	5	3	4	3
Alexandrovca	4	5	3	3	3
Gangura	5	7	6	5	4
Homuteanovca	-	-	-	1	-
Total	13	17	12	13	10

Sursa: Primăria Gangura

Un nivel înalt al mortalității este înregistrat în satul Alexandrovca (654 locuitori), în pofida faptului că numărul populației este cu 35% mai mic comparativ cu satul Gangura (1001 locuitori).

Tabelul 9. Populația, mortalitatea, distribuția pe localități.

Decedați	2018	2019	2020	2021	2022
Misovca	9	8	9	9	8
Alexandrovca	12	15	10	14	8
Gangura	14	16	15	10	8
Homuteanovca	2	1	1	1	1
Total	37	40	35	34	25

Sursa: Primăria Gangura

Structura pe vârste a populației. La începutul anului 2023 numărul populației în vârstă de 0-6 ani a fost de 145 persoane dintre care 65 de genul masculin și 51 de genul feminin. Persoanele de vârstă școlară 6 (7) -18 ani sunt în număr de 204 persoane, dintre care 108 de genul masculin și 86 de genul feminin. Din numărul total de elevi, 90 frecventează clasele 1-4, în nivelul gimnazial sunt 110 copii, iar la nivelul liceal sunt înregistrate 3 persoane.

În satul Gangura sunt la evidență 730 de familii și 800 de gospodării dintre care 36 sau 4,5% sunt părăsite.

Tabelul 10. Populația după caracteristici sociale (la început de an 2023)

Populația satului:	Masculin:	Feminin:	Total:
Total	1079	1173	2252
inclusiv:			
- De vârstă preșcolară (0-6 ani)	65	51	145
Dintre aceștia frecventează grădinița			116
- 6 (7) -18 ani (de vârstă școlară)	108	86	204
Dintre aceștia elevi în clasele 1-4	51	39	90

Populația satului:	Masculin:	Feminin:	Total:
Dintre aceștia elevi în clasele 5-9	55	45	110
Dintre aceștia elevi în clasele 10-12	1	2	3
Care nu frecventează școala	1	-	1
Numărul copiilor lipsiți de îngrijire părintească	-	-	-
Persoane cu dizabilități (invalizi)	58	53	111
Numărul total de familii:			730
- Sărace (în conformitate cu Direcția de Asistență Socială)			20
- Cu mulți copii (cu 3 și mai mulți copii)			46
- Monoparentale conduse de femei			16
- Inclusiv cele conduse de femei			16
Numărul total de gospodării:			800
- gospodării părăsite			36

Sursa: Primăria Gangura

3.2.2. Forța de Muncă

Populația economic activă. Din numărul total de 2252 persoane al populației satului Gangura, în anul 2023 erau înregistrate 1373 persoane economic active ce constituie 61,0% din numărul total al populației.

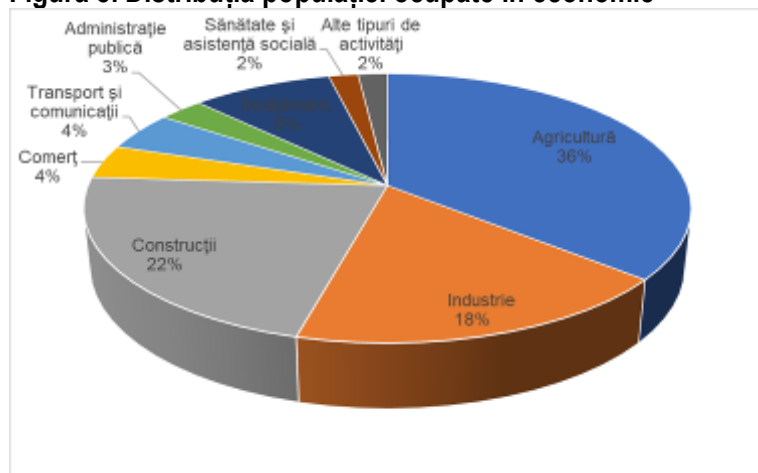
Tabelul 11. Forța de muncă.

Anul	2019	2020	2021	2022	2023
Populația economic activă	1392	1389	1381	1378	1373
Populație inactivă	866	860	879	871	879

Sursa: Primăria Gangura

Din numărul total de populație ocupată, majoritatea este antrenată în agricultură -36%, sfera învățământului și educației preșcolare cuprinde circa 9,0%, sfera comercială și servicii – 8%, sfera construcțiilor - 22%, domeniul transportului și comunicațiilor circa 4%, iar în administrația publică locală activează 3% din persoanele apte de muncă.

Figura 8. Distribuția populației ocupate în economie

Sursa: Primăria Gangura

Numărul persoanelor ocupate în agricultură în perioada de referință a crescut nesemnificativ, aceeași tendință s-a constatat și în celelalte domenii. De asemenea numărul persoanelor încadrate în comerț, în administrația publică locală și în educație a rămas stabil în perioada 2019-2023.

Tabelul 12. Repartizarea populației ocupate pe principalele tipuri de activități economice, persoane

Anul	2019	2020	2021	2022	2023
Agricultură	289	290	290	295	295
Industrie	135	138	142	145	147
Construcții	162	165	175	175	179
comerț	30	30	33	33	33
Transport și comunicații	30	30	35	37	38
Administrație publică	10	10	10	10	23
Învățământ,	72	72	70	72	72
Sănătate și asistență socială	15	15	15	15	15
Alte tipuri de activități	14	14	13	15	15

Sursa: Primăria Gangura

Conform datelor oficiale ponderea șomerilor, înregistrați la Oficiul forței de muncă (OFM), la nivel local este nesemnificativă și constituia pentru anul 2023 doar 6 persoane dintre care 4 bărbați și 2 femei. În perioada 2019-2023 numărul total de persoane înregistrați cu statut de șomer la OFM a fluctuat cu o creștere de 2 ori în anul 2021 comparativ cu anul 2019.

Tabelul 13. Numărul șomerilor înregistrați

Anul	2019	2020	2021	2022	2023
Total	6	6	12	8	6
bărbați	6	6	8	4	4
femei	-	-	4	4	2

Sursa: Primăria Gangura

3.2.3. Profil migraționist

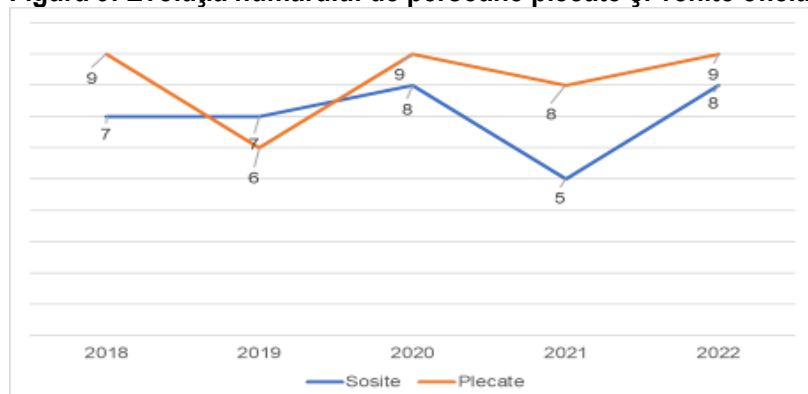
Mișcarea migratorie împreună cu mișcarea naturală a populației reprezintă sursele de creștere și descreștere a unei populații. Conform datelor oficiale din localitate, sporul migrator pentru anul 2019 a fost negativ înregistrând -2 persoane. Din 2018 până în 2022 din Gangura oficial au plecat 41 persoane și au venit 35 persoane. Conform aceluiași date, sporul migrator a fost negativ în intervalul anilor 2018-2022, și a fost de -6 persoană.

Tabelul 14. Numărul persoanelor sosite, plecate.

Anul	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Sosite	7	7	8	5	8	35
Plecate	9	6	9	8	9	41
Diferența	-2	1	-1	-3	-1	-6

Sursa: Primăria Gangura

Datele oficiale stabilesc că numărul anual maxim de persoane plecate din Gangura în perioada analizată a fost de 9 persoane, iar numărul minim de persoane plecate a fost de 5 persoane (anul 2021).

Figura 9. Evoluția numărului de persoane plecate și venite oficial.

Sursa: Primăria Gangura

3.3. Asistența și protecția socială

Asistența Socială în com. Gangura și raionul Ialoveni este asigurată prin intermediul Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Ialoveni. Scopul direcției este de a contribui la îmbunătățirea calității vieții persoanelor în dificultate, prin asigurarea asistenței sociale în raza unității administrativ-teritoriale în care activează. În vederea realizării acestui scop, prioritare sunt următoarele obiective:

Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei este responsabilă de identificarea persoanelor defavorizate și acordarea serviciilor sociale calitative, ajutorului social, material și pentru perioada rece a anului, în scopul ameliorării condițiilor de trai. Promovează politica statului în domeniul respectiv și asigură aplicarea legislației la nivel teritorial.

3.3.1. Caracteristicile grupurilor defavorizate

La data de 01.01.2023 populația totală a comunei Gangura constituia 2252 persoane, dintre care 1079 bărbați și 1173 femei, ce reprezenta 3,54% din populația rurală și 2,98% din populația totală a raionului Ialoveni. Din populația prezentă a s. Gangura, la 01.01.2023, de 2252 locuitori, 349 reprezintă numărul copiilor ceea ce constituie 15,5%, iar 386 sau 17,1% reprezintă persoanele în etate (58/63 +ani). Numărul persoanelor cu dizabilități constituie 153 sau 6,8% din populația satului.

Tabelul 15. Indicatori socio-demografici (la început de an 2023).

Denumire indicator, anul 2023	Număr/Pondere (%)
Populația generală a s. Gangura	2252
Pondere în totalul populației raionului Gangura	2,98%
Numărul total de copii din s. Gangura	349
Pondere copii în totalul populației s. Gangura	15,5%
Numărul copiilor rămași temporar fără îngrijire părintească din s. Gangura	-
Pondere copii fără îngrijire părintească în numărul total de copii	-
Numărul persoanelor vârstnice din s. Gangura (la pensie)	386
Pondere persoanelor vârstnice în totalul populației s. Gangura	17,1%
Numărul persoanelor cu dizabilități din s. Gangura	153
Pondere persoanelor cu dizabilități în totalul populației s. Gangura	6,8%

Sursa: Primăria Gangura .

Un **grup defavorizat** este reprezentat de orice individ sau familie cu venituri sub nivelul necesar pentru asigurarea unui trai decent, care se confruntă cu amenințări sociale ce pot duce la incapacitatea de a-și satisface necesitățile de bază, și, ca urmare, pot ajunge să fie izolați sau excluși din societate. Principalele grupuri defavorizate sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 16. Grupuri social vulnerabile (la început de an 2023)

	Total	Femei	Bărbați	Copii
Persoanele cu dizabilități	153	76	70	7
Persoanele în etate (58/63 +)	386	211	175	-
inclusiv persoanele în etate singuratice	8	5	3	-
Copii în situații de risc	5	3	2	5
Membrii familiilor cu 3 și mai mulți copii	46	16	8	22
Membrii familiilor monoparentale și fără părinți (inclusiv părinți plecați)	7	3		4
Romi	-	-	-	-
Refugiați (din Ucraina)	5	3	0	2

	Total	Femei	Bărbați	Copii
În sărăcie extremă	5	1	1	3

Sursa: Primăria Gangura .

Persoanele în etate reprezintă una din cele mai defavorizate categorii sociale din comună, deoarece majoritatea dintre ei au un nivel scăzut de trai. Cu regret este evidentă îmbătrânirea populației, ca rezultat a scăderii natalității și migrației tinerilor. Coeficientul îmbătrânirii populației în comună este de 17,1%. La nivel de țară ponderea persoanelor în vârstă de peste 60 ani este în creștere continuă. În totalul populației țării la recensământul populației și al locuințelor din 2014, ponderea persoanelor de 60 de ani și peste, constituia 17,4%. Evoluția acestui indicator în perioada 2014-2019, la nivel de țară a fost în continuă creștere ajungând la 20,8% la 1 ianuarie 2019. A crescut cel mai mult ponderea vârstnicilor din grupul de vârstă de 70-74 de ani – cu 8,4 p.p. (de la 12,3%, la începutul anului 2018, până la 20,7% la începutul anului 2022).

La începutul anului 2022, în țară locuiau 593,0 mii persoane în vârstă de 60 ani și peste, ceea ce constituie 22,8% din totalul populației cu reședință obișnuită. Comparativ cu începutul anului 2018, acesta a înregistrat o majorare cu 2,8 puncte procentuale.

În concluzie ponderea populației în vârstă în com. Gangura în anul 2022 (17,1%) a fost mai mică comparativ cu cele la nivel de țară (22,8%).

Persoanele în etate reprezintă 386 cetățeni, din ei 8, circa 2,1%, sunt persoane cu dizabilități, iar 8 (2,1%), sunt persoane în etate singuratică. Această categorie au preponderent venituri ce nu corespund cu cheltuielile elementare de întreținere.

O altă categorie defavorizată reprezintă **persoanele cu dizabilități** – 153 locuitori, ce constituie cca 6,8% din numărul total al locuitorilor. Această categorie au preponderent venituri ce nu corespund cu cheltuielile elementare de întreținere. Persoanele cu grad de invaliditate, sunt majoritatea cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern) și constituie 58% (89 persoane) din totalul persoanelor cu dizabilități. De asemenea sunt 12 persoane (7,84%) cu dizabilități angajate în câmpul muncii. Procesul de incluziune a persoanelor cu dizabilități în societate este în proces de dezvoltare, deoarece vizează schimbarea mentalității cetățenilor, este un proces de durată care trebuie dezvoltat prin activități constante și consecvente cu această categorie de populație.

Printre categoriile defavorizate sunt și **copii în situații de risc** care include: copii supuși violenței; copii neglijați; copii care practică vagabondajul; copii care sunt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților; copii părinții cărora au decedat; copii care trăiesc în stradă; copii, a căror părinți refuză să-și exercite obligațiile părintești; copii abandonați de părinți; copii care au părinți în privința cărora este instituită o măsură de ocrotire judiciară, copii victime ale infracțiunilor). Această categorie este reprezentată de cca 5 persoane sau 0,22% din numărul total al populației.

În comuna Gangura mai sunt și 5 persoane (1 femeie, 1 bărbat, 3 copii) ce se confruntă cu sărăcia extremă, și 5 refugiați din Ucraina, 3 femei și 2 copii.

O altă categorie defavorizată reprezintă **persoanele cu dizabilități** – 153 locuitori, ce constituie cca 6,8% din numărul total al locuitorilor. Această categorie au preponderent venituri ce nu corespund cu cheltuielile elementare de întreținere. Persoanele cu grad de invaliditate, sunt majoritatea cu dizabilități medii (capabili pentru activități fără ajutorul extern) și constituie 58% (89 persoane) din totalul persoanelor cu dizabilități. De asemenea sunt 12 persoane (7,84%) cu dizabilități angajate în câmpul muncii. Procesul de incluziune a persoanelor cu dizabilități în societate este în proces de dezvoltare, deoarece vizează schimbarea mentalității cetățenilor, este un proces de durată care trebuie dezvoltat prin activități constante și consecvente cu această categorie de populație.

Printre categoriile defavorizate sunt și **copii în situații de risc** care include: copii supuși violenței; copii neglijați; copii care practică vagabondajul; copii care sunt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților; copii părinții cărora au decedat; copii care trăiesc în stradă; copii, a căror părinți refuză să-și exercite obligațiile părintești; copii abandonați de părinți; copii care au părinți în privința cărora este instituită o măsură de ocrotire

judiciară, copii victime ale infracțiunilor). Această categorie este reprezentată de cca 5 persoane sau 0,22% din numărul total al populației.

În comuna Gangura mai sunt și 5 persoane (1 femeie, 1 bărbat, 3 copii) ce se confruntă cu sărăcia extremă, și 5 refugiați din Ucraina, 3 femei și 2 copii.

Tabelul de mai jos descrie principalele probleme cu care se confruntă grupurile defavorizate.

Tabelul 17. Principalele probleme cu care se confruntă grupurile defavorizate

Grupuri de persoane defavorizate	Problemele cu care se confruntă grupul
<p>Persoanele în etate (58-63+ ani) La 01.01.2023 în comuna Gangura erau 386 persoane în etate (, ceea ce reprezintă 17,1% din populația comunei. Dintre ei, 8 persoane sunt cu statut de persoană singuratică (5 femei și 3 bărbați).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • În sat nu există o cantină socială sau un centru de zi pentru bătrâni. • Singurătatea și izolarea socială a persoanelor în vârstă; • Lipsa condițiilor minime de trai și accesul limitat la servicii de igienă personală, cum ar fi dusul sau spălarea articolelor mari de îmbrăcăminte; • Dificultatea în efectuarea activităților de autoservire și a muncilor gospodărești; • Dificultatea vârstnicilor de a găsi oportunități de muncă în comunitate sau incapacitatea lor de a continua să lucreze • Limitările de mobilitate care împiedică accesul la informații, servicii culturale și artistice.
<p>Copii în situații de risc și dificultate (5 copii (3 fete și 2 băieți)). Totodată conform datelor din august 2023 sunt copii cu următorul statut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 copil în custodie (1 fată); • 4 copii cu dizabilități (3 fete și 1 băiat); • 2 copii cu statut de orfan (2 fete); • 2 copii în Asistență parentală profesionistă; (1 fată și 1 băiat); 	<ul style="list-style-type: none"> • În sat nu există un centru de zi pentru copii; • Unii copii cresc într-un mediu familial dificil, caracterizat de violență, abuz de alcool, neglijare sau exploatare prin muncă; • Există copii care rămân temporar fără supravegherea părintească, din cauza plecării părinților lor peste hotare; • Copiii cu dizabilități se confruntă cu dificultăți legate de accesibilitate și disponibilitatea mijloacelor de asistență adecvate; • Copiii se confruntă cu un grad ridicat de stigmatizare și discriminare pe baza unor diferite criterii, precum dizabilitatea, nivelul de trai sau statutul părinților lor; • Unii copii nu au acces la servicii de igienă
<p>Persoane cu dizabilități În august 2023, în s. Gangura erau 153 persoane cu dizabilități (76 femei și 70 bărbați), inclusiv 7 copii. Dintre aceștia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 21 persoane cu dizabilități severe • 89 persoane dizabilități medii 	<ul style="list-style-type: none"> • Unele gospodării în care locuiesc persoane cu dizabilități se confruntă cu condiții de trai precare și trăiesc la un nivel ridicat de sărăcie. • Accesul la serviciile de suport, cum ar fi asistența personală, serviciile Respiro, ajutoarele umanitare, suportul financiar și ajutorul social, este limitat pentru persoanele cu dizabilități sau chiar inexistent. • Persoanele cu dizabilități au acces limitat la serviciile de sănătate și la medicamente compensate din cauza lipsei de informații sau a barierelor financiare. • Informațiile despre oportunitățile de angajare pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv angajarea la distanță sau cu suport special, sunt insuficiente. • Persoanele cu dizabilități se confruntă cu opțiuni limitate pentru petrecerea timpului liber și participarea la activități culturale și sociale.

Sursa: Primăria Gangura .

3.3.2. Servicii sociale

Din bugetul local nu este finanțată nici o instituție socială. Populația poate accesa serviciile socială doar prin intermediul **asistentului sociali** care oferă informare și consiliere socială, asistă în întocmirea dosarelor pentru obținerea ajutorului social în timpul sezonului rece și direcționează persoanele aflate în dificultate către diverse alte servicii sociale oferite la nivel raional, cum ar fi sprijinul financiar, "Serviciul de sprijin pentru familii cu copii" sau serviciile sociale precum "Asistență personală", "Echipa mobilă", "Respiro" și "Îngrijire socială la domiciliu", Asistența Parentală Profesionistă.

Direcția de Asistență Socială și Protecție a Familiei laoloveni la nivel de raion prestează următoarele servicii sociale:

- Serviciul social de îngrijire la domiciliu;
- Serviciul „ Asistență Personală”;
- Serviciul de protezare și ortopedie;
- Serviciul reabilitare/recuperare acordat persoanelor în vîrstă și cu dizabilități;
- Centrul socio-medical;
- Cantinele de ajutor social
- **Asistența Parentală Profesionistă**

Având în vedere capacitățile financiare ale Primăriei comunai, dar și necesitățile grupurilor defavorizate, pot fi create și gestionate următoarele servicii sociale:

Tabelul 16. Servicii sociale care pot fi dezvoltate

	Tipul serviciului social	Categoriile de beneficiari	Număr de beneficiari anual	Cost estimativ per beneficiar
1.	Cantina de ajutor social/Serviciul alimentație	Persoane în etate, Persoane cu dizabilități, Copii	50-100	10.000-12.000 MDL/beneficiar
2.	Centre de zi pentru persoane vârstnice	Persoane în etate	20-25	20.000 MDL/beneficiar
3.	Suport monetar	Universal - Familii/Persoane defavorizate	10-20	6000 MDL/beneficiar

Sursa: Primăria Gangura

3.3.3. Servicii Educaționale

Grădinița de copii „Romanița”, a fost construită în anul 1986 și a început activitatea în luna septembrie 1986. Clădirea are două nivele pentru opt grupe, dintre care patru grupe sunt la primul nivel, patru grupe la nivelul doi. Grupele sunt spațioase, luminoase amenajate conform cerințelor educaționale. În instituție se desfășoară procesul de instruire-educativ conform cerințelor metodologice, punîndu-se accent pe dezvoltarea și educarea copilului.

Tabelul 18. Instituții educative preșcolare

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali fete /băieți	Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare
		Număr	vîrsta medie					

IET "Romanița"	1992	26	45	200	116		Română
----------------	------	----	----	-----	-----	--	--------

Sursa: Primăria Gangura

Grădinița a fost renovată și a început activitatea în noiembrie 2013. Clădirea este adaptată pentru cinci grupe, dintre care două grupe activează la etajul unu și trei grupe la etajul doi. În prezent se realizează reparație la un bloc nou, pentru grupa a șasea (de creșă), care va fi amplasată la nivelul unu, iar la nivelul doi sala sportivă. În grădiniță este amenajată și funcționează sala festivă pentru activități creative.

Figura 10. Grădinița Romanița

Grădinița „Romanița” este frecventată de 107 copii de vârstă preșcolară, deserviți de un personal de 26 angajați (cadre didactice și personal tehnic). Regimul de lucru este de 5 zile pe săptămână, de la 7.30 la 18.00. Frecvența zilnică în mediu este de 90 de copii. În instituție copiii se alimentează de trei ori pe zi, 70 % finanțare din bugetul local – 30 % părinți.

Instituția este amplasată într-o zonă centrală bine populată, iar spre instituție duce un drum bun asfaltat. Este organizată transportarea copiilor din satele comunei Gangura.

Imobilul este în stare satisfăcătoare. Grădinița este conectată la sistemul de aprovizionare cu apă. Sistemul de încălzire este autonomă la cazan cu cărbuni și palete. În instituție este cald în toate spațiile clădirii. Blocul sanitar este situat în interiorul clădirii, asigurat cu apă rece și caldă. Rețeaua de canalizare este locală cu sistem de epurare a apelor uzate.

Tabelul 19. Instituții educative

Instituția	Anul înființării	angajați / profesori (educatori)		Capacitate totală	Beneficiari reali fete /băieți	Suprafața totală (m ²)	Suprafața efectiv utilizată de instituție (m ²)	Limba de predare
		Număr	vârsta medie					
Gimnaziul Gangura	1968	26	50	300	138	2020	1760	Română
Gimnaziul Misovca	1976	22	50	360	51	2155	1460	rusă

Sursa: Primăria Gangura

Gimnaziul Gangura

„Cum arată astăzi școala, arăta mâine țara”
(Spiru Haret)

Purtând amprenta timpurilor trecute, Gimnaziul Gangura își are o istorie aparte. În urma cercetărilor realizate de doamna Gopleac Nina, bibliotecară și om de cultură din localitate, autor al monografiei „Gangura-vatră străbună”, Chișinău 2014, prin documentele din arhive s-a constatat că prima școală în localitatea Gangura a fost o școală de zemstvă, cu patru trepte, fondată la 1 noiembrie 1899, în imediata apropiere a bisericii, în care învățau 24 de băieți și 4 fete din Gangura și din satele învecinate.

Figura 11. Gimnaziul Gangura

În anii 20-30 a sec. XX, școala primară a fost transformată într-o școală cu 7 clase, bazată pe tradiții și istorie. Apoi, în perioada sovietică, fiind numărul de elevi în creștere, școala mai avea filiale în casele gospodarilor și alte încăperi auxiliare în care copiii învățau. În 1967 se construiește sediul actualului gimnaziu, pe atunci școala medie moldo-rusă. Pentru acea perioadă, școala prezenta un edificiu modern, cu săli de clasă mari, cantină, sală de sport, mai avea și statut de internat pentru copiii din satele învecinate care-și finisau aici studiile medii: Alexandrovca, Homuteanovca, Misovca, Mileștii Noi. Prima promoție de absolvenți ai școlii medii a fost cea din 1968-1969. Primul director al școlii medii a fost domnul Burlaca Ion care și până în prezent activează în domeniul învățământului.

În anul 2008 școala medie din Gangura, capătă statut de gimnaziu cu predare în limba română. În 2010, conform deciziei Consiliului local Gangura, nr.03/01 din 08.07. 2010 se desființează gimnaziul cu predare în limba rusă Alexandrovca și se decide reorganizarea gimnaziului Gangura în gimnaziu moldo-rus Gangura prin comasarea celor două instituții de învățământ. De la 1 septembrie 2014 copii claselor I-IX cu instruire în limba rusă, conform Ordinului Ministerului Educației al RM nr 680 din 4 iulie 2013 și demersului comun al primarului comunei Gangura și al directorilor gimnaziilor din Gangura și Misovca și deciziei Consiliului raional, s-a efectuat reorganizarea gimnaziilor Gangura și Misovca, elevii cu instruire în limbă rusă (în majoritatea lor bulgari) fiind transferați în gimnaziul cu predare în limba rusă din satul învecinat Misovca din comuna Gangura. Este de menționat faptul că din 2006 până în prezent în gimnaziu funcționează un Centru de zi pentru copii „BUNVOLENȚIA” cu suportul AB Pro UMANITAS, dotat cu ateliere de lucru manual pentru fete și atelier de lemnărie pentru băieți, activitatea Centrului fiind coordonată de către asistentul social din comună, d-na Ilașcu Larisa și monitorizată de către cadrele didactice din școală.

În prezent gimnaziul Gangura este administrat de către managerul instituției, d-na Vermiciuc Natalia și de serviciile lui beneficiază peste 140 de elevi. Edificiul gimnaziului dispune de săli de clasă spațioase, sală sportivă, de o cantină modernă, care a fost renovată tot prin intermediul Asociației de binefacere Pro Umanitas și-n parteneriat cu AOPP Gangura. Sala de mese mai are și funcția de sală pentru diverse activități extracurriculare/ festivități. În gimnaziu funcționează o bibliotecă, un Centru de Resurse pentru Educație Incluzivă de serviciile căruia se poate bucura orice elev din școală.

Edificiul gimnaziului, precum și terenul adiacent e în permanentă schimbare, conform cerințelor timpului, grație implicării elevilor și cadrelor didactice în diverse proiecte comunitare, precum ar fi reconstrucția capitală a școlii cu suportul FISM-2 (2006), proiecte de granturi mici finanțate de Fondul de Tineri Ialoveni (2012, 2018, 2021,

2022, 2023). Astfel IP Gimnaziul Gangura rămâne o oază de educație și cultură în comună și un suport intelectual pentru actualele și viitoarele.

Instituția de Învățământ Gimnaziul Misovca. Edificiul instituției este dat în exploatare în anul 1976, după care este reorganizat din Școală medie incompletă în gimnaziul în 1999 prin Ordinul Ministerului Educației și Științei al Republicii Moldova nr. 30 din 03.09.1998.

La 1 septembrie 2022 în cele 9 clase: I – IV studiază 23 de elevi, a V-a – a IX-a studiază 28 de elevi. Limba de instruirea este rusă. Limba străină studiată de către elevi este limba engleză.

În anii 2013 edificiul gimnaziului a fost renovat, prin schimbarea tuturor geamurilor în săli de studii și prin renovarea acoperișului.

Clădirea gimnaziului include un bloc de studii cu 2 etaje, 9 săli de clasă la etajul unu, 8 săli de clasă la etajul 2 și 6 cabinete, o bibliotecă cu sală de lectură, o sală sportivă, o cantină cu 80 de locuri, renovată în 2015, un stadion, o cazangerie pe carbuni. Educație incluzivă a fost introdusă în 2014.

Colectivul pedagogic al gimnaziului se constituie din 12 cadre didactice din care 3- pensionari, care-și perfecționează activitatea la cele 3 Comisii metodice: Limbă și comunicare, Educație socioumanistică și Arte, Matematică, Științe, Tehnologii și Sport, Catedra diriginților. Din cei 12 pedagogi dețin gradul didactic II - 11 profesori .

În ultimii cinci ani în instituție au fost procurate 1 calculator pentru contabilitate, 1 laptop pentru catedrele metodice (2013), 2 laptopuri și o tabletă au fost donate de către Ministerul educației și culturii. Sala sportivă a gimnaziului a fost echipată cu inventar sportiv din cont propriu: 2 mingi de fotbal, 2 mingi de volei, 2 mingi de baschet, 1 masa de tenis.

De asemenea s-a efectuat reparația blocului alimentar al gimnaziului cu forțe proprii în 2015. Cu suportul Asociației PRO UNITAS a fost procurată veselă nouă, cuptor electric, plită electrică, frigider, precum și scaune și mese în cantină. În 2021 a fost procurată 1 instalație Wi-Fi.

În cadrul gimnaziului activează cercul BUNVOLINȚA, care este finanțat de Asociație de binefacere PRO UNITAS. Activitățile extracuriculare desfășurate în instituție constituie chezeșia unei școli bune pentru comunitate, pentru educabili și pentru partenerii acesteia. Astfel activitățile tradiționale desfășurate în instituție sunt Toamna de aur, Ziua Pedagogului, Revelionul, Dragobetele, Un mărtisor pentru Ion Creangă, Bravo, fetelor!, Viteji și curajoși ș.a.

În fiecare an elevii prezintă gimnaziul la olimpiada raională la diferite obiecte, la limba și literatura rusă și la limba și literatura română, elevii alolingvi prezintă gimnaziul la olimpiada republicană. În ultimii ani echipa sportivă din gimnaziul participă la competiții de tenis de masă și au adus la școală cupe pentru locul 1 și 2. Tot pentru susținerea elevilor dotați, activi și emancipați la finele anului școlar se oferă diplome de merit.

Cele mai mari probleme cu care se confruntă instituția sunt lipsa sistemului de canalizare, sistemul de încălzire ineficient, curtea neamenajată a gimnaziului. Aplicarea la proiecte investiționale este o perspectivă de rezolvare a acestora.

3.3.4. Cultura

Tabelul de mai jos prezintă principalele instituții de cultură din comună.

Tabelul 20. Instituțiile culturale prezente în comună.

Instituția	Anul înființării	Capacitatea totală / Beneficiarii reali (nr. de copii)	Suprafața totală / suprafața efectiv utilizată de instituția (m ²)	Comentarii
Camin cultural s. Homuteanovca		150	150	Stare bună
Biblioteca s. Homuteanovca		80	40	Stare buna, in incinta căminului cultural
Casa de cultura s. Alexandrovca		200	300	Stare satisfăcătoare
Biblioteca s. Gangura	1968	1200	150	In incinta IET "Romanita" , starea bună
Camin cultural s. Misovca		180	200	Stare satisfăcătoare
Biblioteca s. Misovca		350	40	Stare satisfăcătoare
Muzeu s. Gangura	2022	60	180	Stare satisfăcătoare

Sursa: Primăria Gangura

Biblioteca publică

*Dacă biserica este casa lui Dumnezeu, Biblioteca este templul spiritului uman.
Paul Christian)*

Biblioteca Publică Teritorială Gangura a fost și este centrul activităților culturale ale comunei. Biblioteca publică a fost organizată în anul 1968 ocupând o cămeruță mica în clădirea administrativă a gospodăriei agricole.

În anul 1977, biblioteca este transferată într-o casă țărănească, alături de primărie. În anul 1980, biblioteca este transferată la fermă (2 km de la sat). Biblioteca nu a avut localul său fiind transferată de nenumărate ori, în diverse localuri.

În anul 1987 biblioteca își găsește locul unde mulți ani va activa, căminul studentesc. De aici pornește o istorie frumoasă de dezvoltare a activităților, promovare a tradițiilor și de dezvoltare a serviciilor alături de mult stimata Doamna Gopleac Nina. Cea care și-a dedicat o parte mare a vieții pentru cultura spirituală a comunității noastre.

Din anul 2000 până în 2020 clădirea a fost într-o stare nesatisfăcătoare, fără căldură în perioada rece, fără apă, pe care o aduceau de la o fântână din apropiere, acoperișul deteriorat. În anul 2017 , biblioteca a câștigat proiectul Novateca (2 calculatoare, un lăptăp, aparat foto și o imprimantă), care au diversificat serviciile de bibliotecă. Și totuși starea clădirii nu a permis mult timp activitatea.

Anul 2020, biblioteca este transferată într-un local nou. Clădirea adiacentă grădiniței din comună. Blocul oferit este renovat, având încălzire, apă la robinet, WC și spațiu a trei încăperi de 125 m/p .

În anul 2021 Biblioteca Publică Teritorială Alexandrovca a fost comasată cu Biblioteca Publică Gangura mărinduse numărul de utilizatori cât și volumul de lucru.

La momentul actual biblioteca dispune de 8054 exemplare de carte, dintre care în limba română, rusă și engleză, acces gratuit la internet, informare și documentare, instruirea în utilizarea calculatorului, scanare și printare etc. Serviciile oferite sunt 23 la număr - gratuite pentru utilizatori. În bibliotecă activează un angajat -bibliotecar principal cu norma de 0,6 unități. Biblioteca dispune de pagina pe facebook- <https://www.facebook.com/bibliotecapublicagangura/>.

Adevărata universitate a viselor noastre este biblioteca. Locul unde mergem să citim, să ascultăm, să discutăm, să ne întâlnim cu cartea, cu scriitorul, cu editorul, cu pictorul, cu umoristul, cu alți semeni de ai noștri ingenioși, interesanți și setoși de a țese noi performanțe și de a valorifica potențialul cunoașterii.

3.3.5. Ocrotirea sănătății

Serviciile medicale. În localitate activează Oficiul Medicilor de Familie care este amplasat într-o încăpere nouă cu un personal medical de 6 angajați, pentru a presta servicii pentru 5300 de beneficiari.

Tabelul 21. Instituția de sănătate

Instituția	Tipul (ciclul)	Capacitatea totală / Beneficiarii reali	Serviciile prestate	Personalul angajat
Oficiul medicului de familie	Medicina primară	5300	Servicii medicale în medicina de familie/	6

Sursa: Primăria Gangura

Figura 12. Oficiul medicului de familie

3.4. Economia

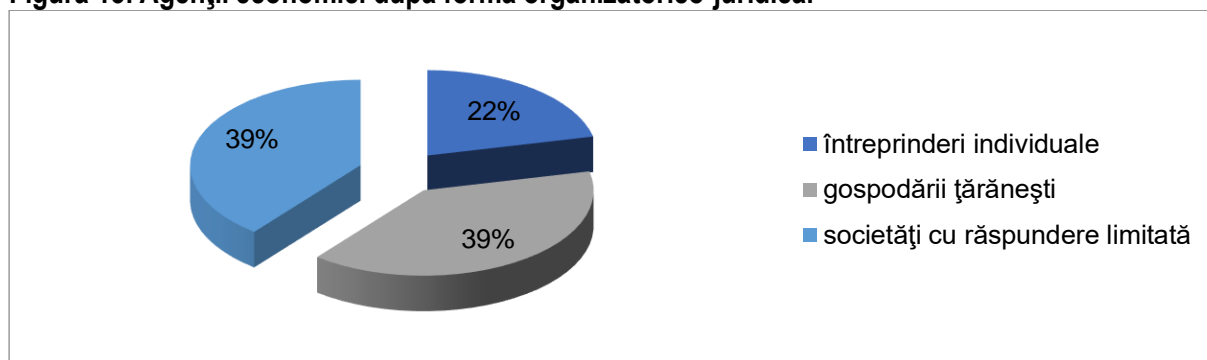
3.4.1. Structura de afaceri a economiei locale și a domeniului de afaceri

Comuna Gangura are o economie preponderent agrară, care determină structura economiei, activitatea economică și în mod special problemele și oportunitățile de dezvoltare economică a localității.

În conformitate cu datele statistice în comuna Gangura în anul 2023 erau înregistrați 28 agenți economici dintre care 11 SRL (39%), 6 întreprinderi individuale (22%), 11 gospodării țărănești (39%).

În perioada 2019-2023 numărul întreprinderilor cu drept de persoane juridică a crescut cu 5 unități, cu drept de persoane fizică a crescut cu 3 unități.

Figura 13. Agenții economici după forma organizatorico-juridică.

Sursa: Primăria Gangura

În localitate nu este nici un antreprenor care ar lucra în baza patentei de întreprinzător. De asemenea, nu sunt înregistrate cooperative agricole sau asociații de gospodării țărănești, ceea ce limitează oportunitățile antreprenoriale și accesul la instrumentele financiare de susținere a afacerilor.

Tabelul 22. Agenții economici după forma organizatorico-juridică.

Agenți economici	2019	2020	2021	2022	2023
Total:	20	23	25	28	28
Întreprinderi cu drept de persoane fizice, inclusiv:	14	15	15	17	17
- întreprinderi individuale	5	6	6	6	6
- gospodării țărănești	9	9	9	11	11
- patentă	-	-	-	-	-
Întreprinderi cu drept de persoane juridice, inclusiv:	6	8	10	11	11
- societăți pe acțiuni	-	-	-	-	-
- societăți cu răspundere limitată	6	8	10	11	11
- cooperative	-	-	-	-	-
- întreprinderi de stat	-	-	-	-	-
- întreprinderi municipale	-	-	-	-	-
- asociații de gospodării țărănești	-	-	-	-	-
Uniuni de întreprinderi (necomerciale)	-	-	-	-	-

Sursa: Primăria Gangura .

3.4.2. Sectorul agricol

Agricultura. Ramura principală de activitate este agricultura: culturi cerealiere, tehnice, horticultură, legumicultură, viticultură, piscicultură, apicultură, creșterea nucilor și alunelor și creșterea animalelor. Pe teritoriul activează și agenți economici în domeniul prestării serviciilor activității recreative și organizarea

evenimentelor festive, magazine comerciale și alimentare, bază de construcții, prestarea serviciilor reparații auto, morărit, punc de schimb a uleiului, comercializarea fructelor.

Din totalul de 6315,06 ha, suprafața terenurilor agricole constituie 4371,42 hectare (69,22%), din totalul terenurilor comunei Gangura. Suprafața de terenuri agricole ce revine unei persoane constituie cca 1,94ha. Terenurile cu destinație agricolă sunt terenurile arabile, plantațiile multianuale, fînețele, mașurile, pepinierele și altele asemenea. Terenurile agricole pot fi atribuite în folosință întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor agricole, precum și cetățenilor pentru agricultură, legumicultură, pășuni și fînețe.

Gradul de împădurire a zonei este de 410,2 ha, constituind doar 6,5% din suprafața totală a terenurilor. Terenuri ale fondului silvic sunt terenurile acoperite cu păduri, precum și cele neacoperite cu păduri, însă destinate împăduririi. Terenurile fondului silvic se folosesc de către întreprinderile, instituțiile, organizațiile gospodăriei silvice și de alte întreprinderi conform destinației silvice. În scopul asigurării împăduririi necesare și prevenirii eroziunii solurilor, pentru împădurire pot fi folosite și terenuri nefavorabile agriculturii.

Autoritățile administrației publice locale, de comun acord cu organele de stat pentru ocrotirea naturii, pot să atribuie terenuri din fondul silvic cetățenilor, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, pentru a fi folosite temporar în scopuri agricole. (Codul funciar, art.62).

Tabelul 23. Structura fondului funciar

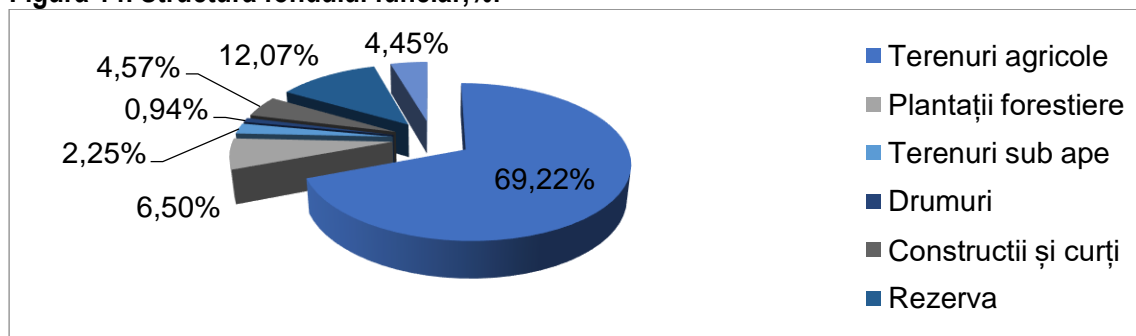
Categoriile de terenuri	Suprafața, ha
Total	6315,06
Terenuri agricole	4371,42
Plantații forestiere	410,2
Terenuri sub ape	142
Drumuri	59,57
Constructii și curți	288,73
Rezerva	762,14
Alte terenuri	281

Sursa: Primăria Gangura

Suprafața terenurilor sub ape este de 142 ha cu o pondere de 2,25%. Terenurile fondului apelor sunt terenurile aflate sub ape - albiile cursurilor de apă, cuvetele lacurilor, iazurilor, rezervoarele de apă – mlaștinile, terenurile pe care sunt amplasate construcții hidrotehnice și alte amenajări ale serviciului apelor, precum și terenurile repartizate pentru fâșiile de deviere (de pe maluri) a râurilor, a bazinelor de apă, canalelor magistrale intergospodărești și a colectoarelor.

Terenurile fondului apelor se folosesc pentru construcția și exploatarea instalațiilor ce asigură satisfacerea necesităților de apă potabilă, tehnică, curativă, a altor necesități ale populației, ale serviciului apelor, ale agriculturii, industriei, gospodăriei piscicole, energeticii, transportului, precum și altor nevoi ale statului și societății. (Codul funciar, art.63).

Figura 14. Structura fondului funciar, %.

Sursa: Primăria Gangura

În perioada 2019-2023 au fost înregistrate 240 de tranzacții cu terenuri cu suprafața de 116,4 ha, la prețul total de 4155,58 mii lei. Pe întreaga perioadă de referință, numărul tranzacțiilor a avut un ritm de descreștere.

Tabelul 24. Piața funciară.

Categoriile de terenuri	2019	2020	2021	2022	2023	Total
Numărul tranzacțiilor	83	71	44	38	4	240
Suprafața teren., ha	50,1954	40,7049	13,6978	9,3414	2,5	116,4395
Valoarea totală, mii lei	2005,816	1128,196	547,912	373,656	100,000	4155,58

Sursa: Primăria Gangura

3.4.3. Comerțul și serviciile

Specializarea activităților economice este preponderent pe agricultură, comerț și construcții. Domeniul comerțului este mai dinamic, deoarece solicită investiții mai mici comparativ cu celelalte activități economice. Spectrul produselor comercializate include produsele alimentare, băuturi, materiale de construcție, articolele electrice și de uz casnic etc. Numărul angajaților este de la 1 persoană în cazul întreprinderilor individuale până la 10 în cazul activităților agricole.

Tabelul 25. Principalii agenți economici din localitate

Nr. crt	Denumirea agentului economic	Domeniul de activitate	Forma de proprietate	Nr. angajați
1.	SRL ROMVASMAY	agricultura	Privat	10
2.	SRLBOMISAGRO	agricultura	Privat	1
3.	SRL Ștepliuc V&A	Activități recreative	Privat	1
4.	SRL Terasem Grup	agricultura	Privat	1
5.	SRL Melarux Grup	agricultura	Privat	8
6.	SRL "Ștepliuc Construct"	construcții	Privat	4
7.	SRL Estcon Construct	construcții	Privat	2
8.	SRL Policons Grup	construcții	Privat	2
9.	II "Roman Larisa"	comert	Privat	1
10.	II "Rucan Vera"	comert	Privat	1
11.	II "Budiștean Elizaveta"	comert	Privat	1
12.	SRL "Cozman"	comert	Privat	2
13.	SRL "Estcon Construct"	comert	Privat	6
14.	II "Pașcan Anatolie"	comert	Privat	2
15.	II "Bidiuc Elena"	comert	Privat	1
16.	II "Sculea Denis"	construcții	Privat	1

Sursa: Primăria Gangura

Activităților economice sunt realizate în sectorul privat. În perioada de referință, creșterea numărului de agenți economici și a investițiilor a fost nesemnificativă.

Tabelul 26. Imobile și terenuri propuse pentru investiții

	Imobil, teren	Suprafață ,ha	Domeniul	Destinația
1	Fosta ambulatorie	1,48	public	construcții
2	Gimnaziul Alexandrovca	0,58	public	construcții
3	Fosta fermă de vaci	22,57	privat	agricol
4	Fosta fermă de porcine	6,73	privat	agricol
5	Autoparc s. Misovca	1,45	privat	agricol
6	Brigada de construcții	3,52	privat	construcții
7	Bazin Gangura	0,28	privat	construcții

Sursa: Primăria Gangura

3.5. Infrastructura

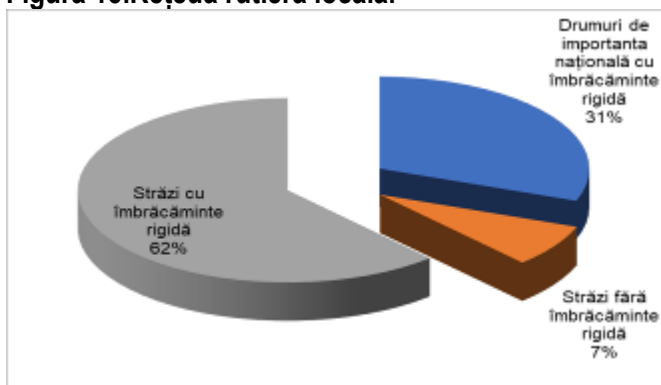
3.5.1. Infrastructura Utilităților Publice

Comuna **Gangura**, raionul Ialoveni, Republica Moldova, este formată din patru localități : Gangura, Alexandrovca, Misovca și Homuteanovca.

Satul Gangura este situat în regiunea de Centru a Republicii Moldova, la o distanță de 40 km de central raional Ialoveni și la 42 km de capitala Republicii Moldova, municipiul Chișinău. Gangura este amplasată la 11 km de stația de cale ferată Căinari și 24 km de la traseul R2 Chișinău – Tiraspol-hotar cu Ucraina. Satul se învecinează la Nord cu satul Puhoi, la Sud cu orașul Căinari și satul Pervomaisc, la Sud- Vest cu satul Cărbuna.

Lungimea totală a drumurilor publice constituie 41,4 km, dintre care 12 km sau 31% sunt drumuri de importanță națională, 38,3 km cu îmbrăcăminte rigidă (62%), 28,7 de drumuri de importanță locală (drumuri locale – drumuri care asigură legătura între orașele-reședință și satele (comunele) din componența raionului, precum și legătura între sate (comune), inclusiv accesul spre ele dinspre drumurile naționale, și care sunt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale), dintre care 25,6 km cu îmbrăcăminte rigidă, iar 3,1 km (7%) fără acoperire rigidă. (străzi – drumuri publice din interiorul localităților și care sunt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale).

Figura 15. Rețeaua rutieră locală.

Sursa: Primăria Gangura .

drumuri regionale – drumuri de însemnătate regională care asigură legătura între localitățile din două sau mai multe raioane sau între minim 4 localități dintr-o unitate administrativ-teritorială;

drumuri comunale – drumuri care asigură legătura între satul-reședință de comună și satele componente sau obiectivele de interes comunal și care sunt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale.

Starea generală a drumurilor cu acoperire rigidă este satisfăcătoare și asigură accesul către gospodării pe tot parcursul anului prin intermediul diverselor mijloace de transport. Totuși, calitatea nu asigură durabilitatea carosabilului, care este afectat de factorii meteorologici.

În perimetrul comunei Gangura sunt 9 km de cale ferată, a rețelei naționale de căi ferate.

Tabelul 27. Infrastructura de transport.

Categorii	Km, Nr.	Starea drumului / calitatea*
Drumuri publice, km	41,4	
de importanță națională,	12,7	4/3
inclusiv cu îmbrăcăminte rigidă	38,3	4/3
de importanță locală	28,7	4/2
inclusiv cu îmbrăcăminte rigidă	25,6	4/3

Linii de cale ferată, km	9,0	-
Stații de așteptare	6	
Mijloace de transport existente	500	
- autoturisme		
- autobuse	1	-
- camioane	40	

Sursa: Primăria Gangura

Figura 16. Elemente a rețelei rutiere

Transportul este asigurat în localitate și în exteriorul acesteia este de natură privată. În localitate nu este organizat transport public. Între Gangura și municipiul Chișinău există 11 rute de transport, care circulă cu o periodicitate de 2 ore. Prețul unei călătorii este de 32 lei, iar capacitatea zilnică de transport este de 260 persoane. În ce privește transportul dintre Gangura și centrul raional, există doar o rută, prețul acestui transport este de 39 lei.

Tabelul 28. Transportul de pasageri

Destinație	Nr. rute	Regularitatea	Capacitatea zilnică	Prețul călătoriei	Tipul transportului (public / privat)
În interiorul orașului/comunei	-	-	-	-	-
Între oraș/comuna în cauză și cel mai apropiat punct /centrul raional	1	zilnic	20	39	Transport public
Între oraș/comună și Chișinău	11	zilnic	260	32	Transport public
Serviciu taxi local	-				

Sursa: Primăria Gangura

Gospodăria comunală este subdiviziune a Primăriei comunei Gangura, furnizează/prestează servicii de gospodărie comunală și activează din anul 2020. Organizarea, conducerea, administrarea, gestionarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor publice de gospodărie comunală, coordonarea activității lor sunt atribuții ale autorităților administrației publice locale. Gestionarea serviciilor publice de gospodărie comunală se organizează și se realizează prin gestiune directă. Organizarea și administrarea serviciilor publice de gospodărie comunală se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului de aprovizionare cu apă și a Regulamentului de salubritate. Statele de personal includ: Șef gospodăriei comunale, casier, tractorist (contract), electrician (contract), 4 operatori lăcătuși, 2 hamali, 3 lucrători la amenajarea teritoriului (1-contract). Finanțarea cheltuielilor serviciilor publice locale de gospodărie comunală se asigură din bugetele de venituri și cheltuieli a gospodăriei comunale și suportul APL Gangura, care se formează prin încasarea de la consumatori a sumelor reprezentând contravaloarea serviciilor furnizate/prestate și prin instituirea unor taxe speciale potrivit legii, și suplimentar penalități și alte taxe, din bugetele locale.

Serviciile publice de gospodărie comunală asigură furnizarea/prestarea următoarelor servicii:

- alimentarea cu apă - totalitatea activităților și lucrărilor efectuate în scopul captării, tratării, transportării și distribuiri apei potabile către consumatori;
- canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale - totalitatea activităților și lucrărilor efectuate în scopul colectării, transportării, epurării și evacuării apelor uzate și pluviale într-un receptor natural;
- salubritatea, înverzirea localităților - totalitatea activităților și lucrărilor de colectare, transportare, sortare, prelucrare, tratare, valorificare, neutralizare (incinerare) și depozitare a deșeurilor menajere, precum și măturatul, spălatul și stropitul străzilor, înverzirea lor, lucrărilor de dezinfecție, deratizare și ecarisaj;
- administrarea fondului locativ public și privat - totalitatea activităților cuprinzând construcția, modernizarea și întreținerea străzilor, drumurilor, piețelor publice, oboarelor, podurilor, organizarea circulației rutiere și pietonale, introducerea unor sisteme moderne de semnalizare și dirijare a circulației rutiere, asigurarea iluminării localităților, întreținerea zonelor verzi, grădinilor publice și scuarurilor, terenurilor și sălilor de sport, locurilor de agrement, dezapezirea drumurilor și trotuarelor, amenajarea pârtiilor, locurilor de afișaj și publicitate, întreținerea rețelelor de cabluri, întreținerea stațiilor de transport auto, monumentelor, înființarea și întreținerea menajeriilor etc.

Figura 17. Utilaje comunale

Pentru efectuarea lucrărilor de către serviciul de gospodărie comunală este utilizat un tractor multifuncțional cu remorcă, încărcător frontal, cositoare tip rotor, lamă pentru dezapezirea drumurilor, mătură profesională. Deasemenea sunt utilizate următoarele echipamente: motoferestrău, 2 motocoase, motobur polizor unghiular, aparat de sudat, dar se permite și închirierea mijloacele de transport, echipamentelor și utilajelor pentru conectarea și repararea sistemului central de apeduct din satele comunei Gangura. Pentru reparația curentă a drumurilor se permite închirierea tehnicii specializate de APL de la companii specializate în domeniu.

Rețelele de apă. Primăria Gangura administrează în localitate serviciul de aprovizionare cu apă potabilă de la fântânile arteziene. Satul dispune de un sistem de aprovizionare cu apă cu o lungime de circa 4,5 km din care 2 km este o porțiune nouă de rețea construită în anul 2014 cu finanțare din sursele APL și contribuția locuitorilor satului. La apeduct sunt conectate 705 gospodării individuale (88%) din 800, precum și instituțiile publice: gimnaziul, grădinița, primăria, Oficiul Medicilor de Familie. Prețul pentru 1 m³ de apă este de 17 lei pentru persoanele fizice și 20 lei pentru persoanele juridice. Totodată în localitate rămân a fi accesibile fântânile mină, dar calitatea apei nu corespunde în totalitate cerințelor sanitare.

Tabelul 29. Sistemul de alimentare cu apă.

Sistemul (tipul: centralizat/local, din rîu, din sonda arteziană, etc)	Proprietate	Acoperirea în pers./gospodării	Tipul apei (tehnică / potabilă)	Calitatea apei (de la 1 la 7)*	Costul (1 m ³)	
					Pers fiz	Pers fiz
Centralizat din sondă arteziană	APL	705	potabilă	6	17	20

* 1 – extrem de proastă, 2 – foarte proastă, 3 – proastă, 4 – medie, 5 – bună, 6 – foarte bună, 7 – perfectă

Sursa: Primăria Gangura

Figura 18. Turn de apă

Managementul deșeurilor. Gestionarea deșeurilor cuprinde toate activitățile de colectare, transportare, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor. Conform legislației, autoritățile publice locale sunt responsabile de gestionarea deșeurilor.

Conform Deciziei Consiliului local Gangura nr.08/08 din 12.11.2019 a fost aprobat „Regulamentul cu privire la salubritate a teritoriului și menținerea ordinii sanitaro-ecologice pe teritoriul primăriei comunei Gangura”.

De asemenea, potrivit Deciziei Consiliului local nr.08/08 din 12.11.2019 s-a aprobat taxa pentru evacuarea deșeurilor menajere care este de 15 lei/lună pentru persoanele fizice (adulte), iar pentru depozitarea deșeurilor evacuate cu mijloc de transport propriu la gunoște autorizată s-a stabilit un preț de 200 lei per remorcă.

Conform regulamentului următoarele tipuri de resturi urmează a fi colectate:

- APL va colecta de la populație resturi înafara de cele animaliere, de construcție și vegetale
- Fiecare locuitor va colecta resturile în saci procurați individual
- Graficul de colectare va fi aprobat prin dispoziția primarului

Taxele pentru colectarea deșeurilor:

1. Taxa pentru curățirea și amenajarea spațiului public și a gunoștei - 5 LEI/ LUNAR per cap de locuitor
2. Taxa pentru evacuarea deșeurilor centralizat per gospodărie se calculează după următoarele criterii -
 - 15 lei per gospodărie formată din 1 persoană
 - 20 lei per gospodărie formată din 2 persoane
 - 25 lei per gospodărie formată din 3 persoane
 - 30 lei per gospodărie formată din 4 persoane
 - 35 lei per gospodărie formată din 5 și mai multe persoane
- 2.1 Taxa pentru evacuarea deșeurilor centralizat persoane fizice pentru bătrâni mai mult de 70 de ani și invalizi grad I singuratici – 10 lei per persoană
3. Taxa pentru evacuarea deșeurilor persoanelor juridice și instituțiilor de stat – 100 de lei lunar
4. Taxa pentru transportarea deșeurilor pentru fiecare separat – 200 lei per remorcă
5. Taxa pentru transportarea gunoștei pentru persoanele juridice – 300 lei per remorcă
6. Taxa pentru permisiunea de depozitare gunoștei individual la gunoște pentru persoane fizice – 30 lei
7. Taxa pentru permisiunea de a depozita gunoștea la gunoște pentru persoane juridice- 200 lei

Ponderele gospodăriilor care beneficiază de serviciile de management a deșeurilor menajere solide este de aproximativ 71% (570 gospodării).

Tabelul 30. Sistemul de evacuare a deșeurilor.

Sistemul (tipul: centralizat / individual, evacuarea de la poartă / de pe platforme, gunoști autorizate / neautorizate)	Proprietate	Acoperirea în pers. / gospodării	Calitatea (de la 1 la 7)*	Costul (pentru consumatori, m3)
Evacuarea de la poartă	APL	570	5	15/per

* 1 – extrem de proastă, 2 – foarte proastă, 3 – proastă, 4 – medie, 5 – bună, 6 – foarte bună, 7 - perfectă

Sursa: Primăria Gangura .

Alimentarea cu gaze naturale. Sistemul de gazificare centralizat cuprinde 616 gospodării ce reprezintă o pondere de 77%, iar 89 de gospodării utilizează buteliile de gaz. Majoritatea rețelelor de gaz sunt aeriene, ce necesită întreținere periodică a țevelor prin măsuri de protecție împotriva coroziiei.

Figura 19. Rețea de gaz**Tabelul 31. Gazificarea**

Sistemul (tipul: centralizat prin gazoduct / butelii cu gaz, etc)	Proprietate	Acoperirea în pers./gospodării	Costul (pentru consumatori, m3)
Centralizat prin gazoduct	Ialoveni Gaz	616	27
Butelii cu gaz		89	

Sursa: Primăria Gangura

Localitatea este acoperită de serviciile **de telefonie fixă și mobilă, inclusiv conexiune Internet** a tuturor operatorilor de rețea: Moldtelecom, UNITE, Moldcell, Orange.

3.5.2. Fondul locativ

Locuința este un criteriu important în determinarea nivelului de trai al populației. Fondul locativ existent la 01.01.2023 era constituit din **800** case, suprafața totală a fondului locativ este de 64 000 m². Raportat la numărul de 2252 locuitori, suprafața ce revine unei persoane este de 28,4 m². La rețeaua electrică sunt conectate 97,5% din case, iar 93% din locuințe sunt conectate la rețeaua telefonică, 77% din locuințe au acces la gaze naturale, iar cca 88% sunt conectate la apeduct.

Tabelul 32. Asigurarea localității cu servicii.

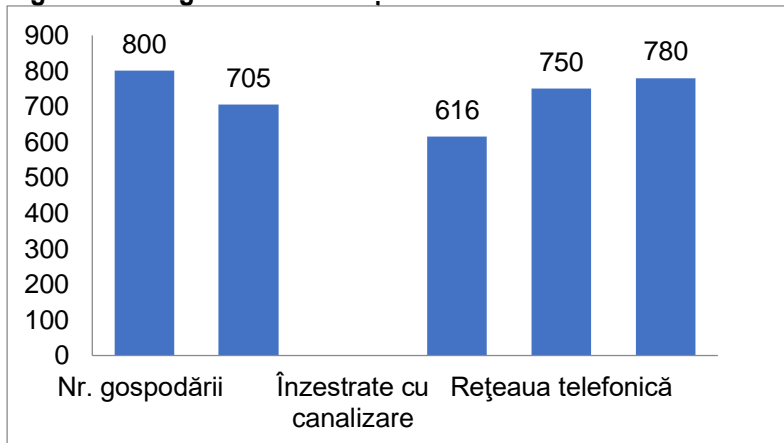
Servicii edilitare	2019	2020	2021	2022	2023	%
Nr. apartamente/gospodării	800	800	800	800	800	100
Înzestrate cu apeduct	700	702	705	705	705	88
Înzestrate cu canalizare	-	-	-	-	-	-

Asigurate cu gaze naturale	580	580	616	616	616	77
Conectate la rețeaua telefonică	750	750	750	750	750	93
Conectate la rețeaua electrică	780	780	780	780	780	97

Sursa: Primăria Gangura .

Impozitul pe imobil în proporție de 100% se acumulează în bugetul local. Valoarea anuală a impozitului pe imobil este stabilită de legea Bugetului pentru anul curent la nivel de țară. Valoarea imobilului este influențată de suprafața casei, etajarea, materialele de construcție utilizate, accesul la utilități, infrastructura rutieră existentă în prejmă. Piața imobiliară este influențată de starea economică generală, oportunitățile de angajare pentru tineri.

Figura 20. Asigurarea localității cu servicii.

Sursa: Primăria Gangura

Administrația publică locală nu ține registrul imobilelor în vânzare sau a solicitărilor de imobile, dar duce evidența proprietarilor de imobile, pentru a asigura colectarea impozitului pe imobil. Administrația publică locală organizează licitații de vânzare sau arendă a imobilelor proprietate publică, în corespundere cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

3.6. Buna guvernare și management

3.6.1. Gestionarea administrativă

Conform Legii privind administrația publică locală nr. 436–XVI din 28.12.2006, autoritățile administrației publice locale ale com. Gangura sunt reprezentate prin Consiliul Local și Primar, asistat de specialiștii locali din Primărie. Activitatea autorităților administrației publice locale este bazată pe legislația în vigoare și propriile Regulamente de organizare și funcționare.

Consiliul local Gangura este organul deliberativ suprem al comunei, care este organizat și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și propriul Regulament de organizare și funcționare. În conformitate cu aceste prevederi, Consiliul local asigură procesul de gestionare și procesul decizional în localitate. Consiliul Local se întrunește în ședințe ordinare o dată la 3 luni sau în ședințe extraordinare ori de câte ori este necesar, la cererea Primarului sau la cererea a cel puțin o treime din numărul total de consilieri.

Consiliul local stabilește, anual, pe baza de inventariere a bunurilor materiale și financiare, valoarea patrimoniului propriu, precum și a unităților din subordonarea sa care îi revin prin lege, impozitele și taxele locale, inclusiv: pentru amenajarea teritoriului, amplasarea obiectelor de comerț, serviciile stării civile și adeverințe eliberate de primărie pe teritoriul administrat de APL Gangura.

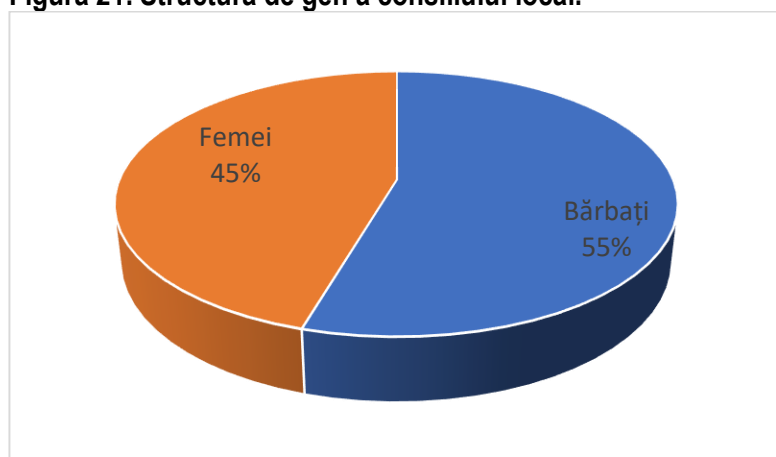
Tabelul 33. Consiliul local, după sexe, vârste și vechime.

Sexe/grupe de vârste	Număr persoane	Categorii social - vulnerabile	Cu studii superioare	Realeși
TOTAL	11	-	8	4
Bărbați	6	-		2
Femei	5	-		2
Grupe de vârstă		-		
sub 35 ani	1	-		
35-50 ani	5	-		1
peste50 ani	5	-		3

Sursa: Primăria Gangura .

Consiliul local Gangura este format din 11 consilieri, dintre care 5 (45%) sunt femei și 6 bărbați (55%). Din numărul total de consilieri 4 (36 %) sunt realeși. Majoritatea consilierilor (72%) sunt cu studii superioare, dintre care 50% sunt femei. Consilieri locali din categorii social-vulnerabile nu sunt înregistrați. Ponderea consilierilor cu vârsta 35-50 ani este 45%, cei cu vîrsta până la 35 de ani este de 10%, iar cei cu vîrsta peste 50 de ani este de 45%.

Figura 21. Structura de gen a consiliului local.

Sursa: Primăria Gangura

Primăria și serviciile publice locale. Primăria este instituția administrației publice locale condusă de primar prin care se realizează principiile de autonomie locală, descentralizarea serviciilor publice, consultarea cetățenilor și este organul de conducere operativă a treburilor publice locale. Primarul este autoritatea reprezentativă și executivă a comunei. Primăria are o organigramă elaborată și aprobată.

Tabelul 34. Caracteristici ale administrației

Funcția publică/postul	Sexul (bifați)	Vârsta	Specialitatea	Reales	Cu dizabilități
Primar	M F	36		DA NU	DA NU
Secretar CL	M F	48	Licențiat în drept	DA NU	DA NU

Sursa: Primăria Gangura

Tabelul 35. Serviciile publice și atribuțiile lor.

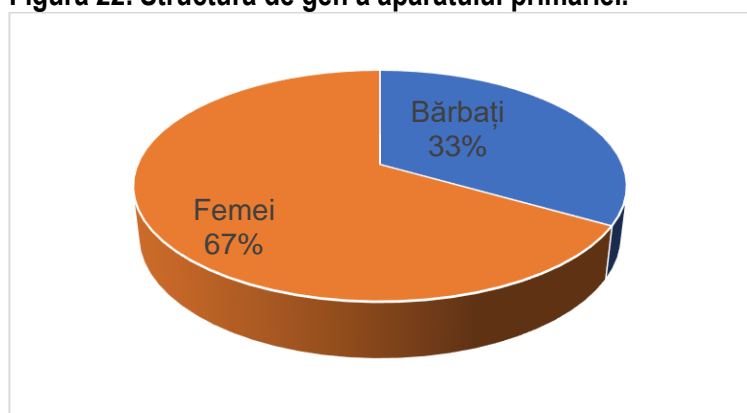
Funcția publică/postul	Atribuții de bază ale funcției publice/postului	Nr de funcții publice / posturi
Primar	<ul style="list-style-type: none"> numește, stabilește atribuțiile și eliberează din funcție șefii de subdiviziuni, de servicii din subordine, personalul primăriei, conduce și controlează activitatea acestora, contribuie la formarea și reciclarea profesională. exercită funcția de ordonator principal de credite. reprezintă colectivitatea locală în relațiile cu alte autorități publice, persoane fizice și juridice din țară și străinătate, precum și în instanțele judecătorești, în condițiile legii. constată încălcările legislației în vigoare comise de persoane fizice și juridice în teritoriul administrat. 	1
Secretar al CL	<ul style="list-style-type: none"> organizează și asigură desfășurarea ședințelor Consiliului comunal, înștiințează despre convocarea consiliului local. buna funcționare a primăriei. efectuează lucrările de secretariat. aducere la cunoștința publică deciziile consiliului local și a dispozițiilor normative ale primarului. întocmește procesul verbal al ședințelor consiliului. asigură funcționarea compartimentelor de stare civilă și protecție socială eliberează extrase sau copii de pe orice act din arhiva consiliului local, în afara celor care conțin informații secrete, stabilite potrivit legii. legalizează și autentifică actele adoptate. 	1
Contabil șef	<ul style="list-style-type: none"> planifică, gestionează și controlează resursele financiare publice. calculează salariul. prezintă dări de seamă la centrul de statistică, inspectoratul fiscal, fondul social și Direcția de finanțe. elaborează proiectul bugetului, efectuarea operațiilor legate de executarea bugetului. 	1
Specialiști în percepere fiscale	<ul style="list-style-type: none"> asigură evidenta impozitelor și taxelor locale, calculează, percepe impozitele. efectuează și prezintă dări de seamă la Inspectoratul Fiscal, Casa teritorială de asigurări sociale. întocmește avizele de plată a obligațiilor fiscale și distribuie contribuabililor. 	1

Funcția publică/postul	Atribuții de bază ale funcției publice/postului	Nr de funcții publice / posturi
Specialist în reglementarea regimului proprietății funciare	<ul style="list-style-type: none"> • efectuează controlul fondului funciar, folosirea rațională a terenurilor și protecția acestora indiferent de destinația lor, în raza primăriei localității. • pregătește, înregistrează și eliberează în modul stabilit de lege documentele juridice a posesorilor funciari. • organizează licitații pentru vânzarea sau locațiunea bunurilor proprietate publică. 	1

Sursa: Primăria com. Gangura .

În cadrul Primăriei Gangura sunt angajate 9 persoane, dintre care 6 femei (67%) și 13 bărbat (33%). Decalajul de gen este de 44% ce reprezintă o inegalitate de reprezentare a bărbaților în aparatul administrativ.

Figura 22. Structura de gen a aparatului primăriei.

Sursa: Primăria Gangura

Din cei 9 angajați, 2 persoane (22%) au vârsta până la 35 de ani, 5 persoane (55%) au vârsta cuprinsă între 35-50 ani și 2 persoane (22%) au vârsta peste 50 ani. În calitate de funcționar public, stagiul de muncă mai mare de 10 ani este deținut de 8 persoane dintre care 3 femei și 5 bărbați.

Tabelul 36. Aparatul primăriei, după sexe, vârste și vechime.

Sexe/grupe de vârste	Număr persoane	Categoriile social - vulnerabile	Cu vechimea mai mică de 1 an	Cu vechimea mai mare de 10 ani
TOTAL	9	-	1	8
Bărbați	3	-	-	3
Femei	6	-	1	5
Grupe de vârstă		-		
sub 35 ani	2	-	1	1
35-50 ani	5	-	-	5
Peste 50 ani	2	-	-	2

Sursa: Primăria Gangura

Clădirea primăriei este amplasată în centrul satului Gangura, iar spre instituție duce un drum bun asfaltat. Clădirea primăriei este situată în centrul satului Gangura, în apropiere se află gimnaziul Gangura, oficiul poștal, oficiul medicilor de familie. Clădirea este în stare bună, în 2021 a fost reparată, interior și exterior. Este o clădire cu un singur nivel, este asigurată pantă de acces pentru persoanele în cărucior. Ușile nu sunt adaptate pentru persoanele în cărucior. Edificiul nu este conectat la sistemul de aprovizionare cu apă centralizat. Sistemul de încălzire este pe bază de gaze naturale și este asigurat în toate spațiile instituției. Grupul sanitar este în exteriorul clădirii, nu este asigurat cu apă.

Figura 23. Primăria Gangura

Transparența decizională. În conformitate cu Regulamentul de funcționare a Consiliului local dreptul de inițiere a procesului de decizie aparține consilierilor și primarului satului. Proiectul de decizie inițiat este prezentat secretarului Consiliului, care organizează pregătirea proiectului de decizie, solicită avizele comisiilor consultative. În elaborarea unui proiect de decizie, în mediu sunt implicate 1 - 2 persoane, iar durata de pregătire a proiectului este de aproximativ între 2 - 20 zile.

În cadrul ședințelor sunt examinate chestiunile conform ordinii de zi aprobate la începutul ședinței respective. Unul din mijloacele de implicare a populației în gestionarea treburilor publice sunt consultările proiectelor de decizii cu cetățenii, cu societatea civilă și cu reprezentanții sectorului privat. Dintre modalitățile de asigurare a transparenței procesului decizional este utilizat panoul informativ și conclucrarea consilierilor cu localnicii, plasarea postărilor pe rețelele de socializare Facebook și pagina web, publicarea actelor administrative în Registrul actelor locale.

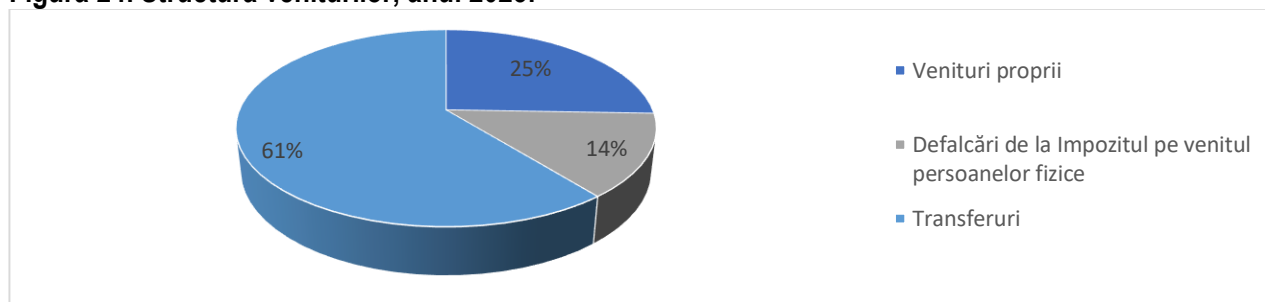
3.6.2. Bugetul Local

În procesul de dezvoltare a capacităților de analiză și planificare strategică a autorităților publice locale îl constituie utilizarea rațională a resurselor financiare și îmbunătățirea managementului acestora, prin orientarea spre domeniile prioritare prevăzute în principalele documente de politică ale autorității.

În conformitate cu prevederile Legii privind sistemul bugetar, Legii privind finanțele publice locale, care determină politica bugetar-fiscală inclusiv și a localităților rurale, se elaborează proiectul de buget. Prognoza veniturilor și cheltuielilor se efectuează în conformitate cu nivelul veniturilor și cheltuielilor anilor precedenți, fără însă a se lua în considerație creanțele și datoriile. Elaborarea bugetului se face în baza plafoanelor stabilite de către Ministerul Finanțelor. APL dispune de taxele locale, veniturile din administrarea bunurilor publice și cele parvenite din prestarea serviciilor. APL poate beneficia de resurse financiare suplimentare prin intermediul organismelor finanțatoare și donatoare.

Veniturile bugetului local. Încasările în teritoriu sunt insuficiente pentru necesitățile instituțiilor publice. În aceste condiții, pentru acoperirea cheltuielilor sunt necesare transferuri din fondul de susținere financiară a teritoriului, care sunt estimate în conformitate cu prevederile Legii privind finanțele publice locale. În anul 2023, pentru comuna Gangura aceste transferuri au constituit 61% din veniturile bugetului local.

Figura 24. Structura veniturilor, anul 2023.

Sursa: Primăria Gangura

Primăria nu poate finanța toate cheltuielile cu veniturile proprii, de aceea pentru acoperirea lor sunt necesare transferurile de la bugetul raional și central, care sunt estimate în conformitate cu prevederile Legii privind finanțele publice locale. În perioada de referință transferurile au crescut cu aproximativ 50% în anul 2023 comparativ cu anul 2019.

Tabelul 37. Veniturile bugetului local, mii lei

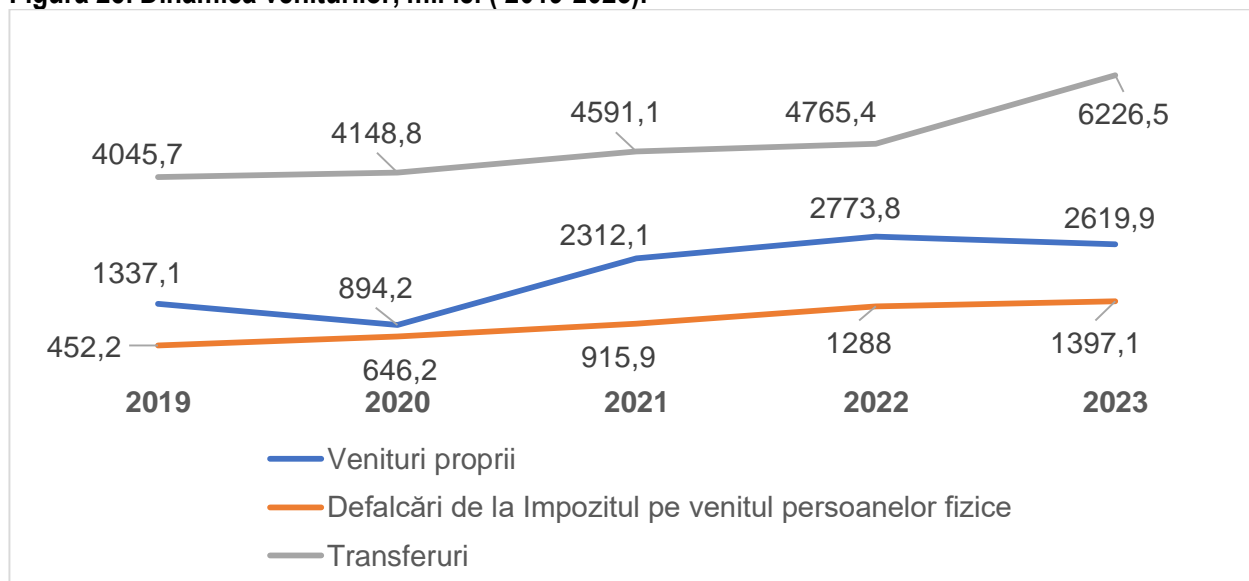
Categorii	2019	2020	2021	2022	2023 plan
1. Venituri generale, din care:	5835,0	5689,2	8538,1	8827,2	10243,5
Venituri proprii	1337,1	894,2	2312,1	2773,8	2619,9
Defalcări de la Impozitul pe venitul persoanelor fizice	452,2	646,2	915,9	1288,0	1397,1
Transferuri	4045,7	4148,8	4591,1	4765,4	6226,5
2. Venituri colectate	281,7	309,2	719,0	1107,5	1096,7
3. Granturi atrase din surse externe			815,2		

Sursa: Primăria Gangura

Veniturile proprii sunt formate din: (1) Impozitele pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare); (2) Taxele Locale; și (3) Alte venituri fiscale și nefiscale.

Veniturile bugetului local în perioada 2019-2023 au fost în creștere datorita atât veniturilor proprii cât și a transferurilor. Pentru anul 2023 veniturile sunt de 10243,5 mii lei ce este cu 75% mai mult comparativ cu anul 2019. Totodată, transferurile în perioada de referință au crescut cu 54%, iar veniturile proprii 95%, ceea ce presupune un efort considerabil a comunității.

Figura 25. Dinamica veniturilor, mii lei (2019-2023).

Sursa: Primăria Gangura .

Stabilirea limitelor și repartizarea **cheltuielilor bugetare** pe executori de buget și destinații se efectuează în exclusivitate de către autoritățile administrației publice locale, în concordanță cu domeniile de activitate și competențele care le revin în vederea funcționării lor și în interesul colectivității locale respective.

Cheltuielile aprobate în bugetele locale, reprezintă limite maxime care nu pot fi depășite. Contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale și efectuarea de cheltuieli se realizează de către executorii de buget doar cu respectarea prevederilor legale și în cadrul limitelor aprobate.

Tabelul 38. Structura și evoluția cheltuielilor bugetare, în perioada 2019-2023 mii lei

Denumirea indicatorilor	2019	2020	2021	2022	2023
Cheltuieli total					
Servicii de stat cu destinație generală	950,1	928,2	1038,0	1317,4	1300,5
Apărare națională				1,8	2,0
Ordine publică și securitate națională	35,7	30,9	37,7	48,0	
Servicii în domeniu economiei	124,6	52,4	53,8	20,3	896,5
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	258,3	614,3	573,7	1212,4	1326,6
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	415,3	359,5	227,1	294,8	344,9
Învățământ	1533,6	1826,3	1875,1	2049,8	2716,0
Protecția socială	30,1	15,6	20,2	18,7	

Sursa: Primăria Gangura .

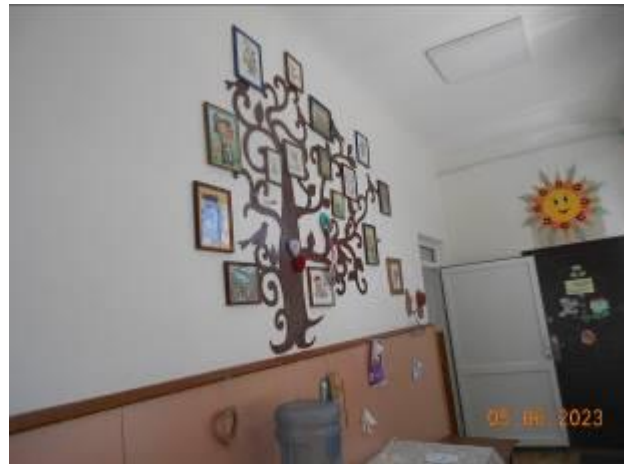
Pe parcursul perioadei analizate, primele trei priorități în structura cheltuielilor bugetare au fost:

- **Prioritatea 1 – Sistemul de învățământ preșcolar** deține ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor bugetare.
- **Prioritatea 2 – Aparatul administrativ.** Cheltuielile administrative au constituit, aproximativ 20% în totalul cheltuielilor.
- **Prioritatea 3 – Amenajarea teritoriului.** Ponderea acestor cheltuieli pentru 2023 sunt planificate de aproximativ 17% pentru amenajarea teritoriului și reparația drumurilor.

3.6.3. Societatea civilă

Asociația de Binefacere PRO UMANITAS reprezintă o organizație neguvernamentală care a înființat Centrul de zi în s. Gangura și în s. Misovca pentru copiii din familii defavorizate. Centrul a fost înființat la 01 iulie 2007 și este finanțat de Asociația de Binefacere PRO UMANITAS. Centrul este amplasat în incinta gimnaziului Gangura și Gimnaziul Misovca, cu capacitatea de 100 copii, 50 copii din satul Gangura, 25 copii din satul Alexandrovca, 25 copii din satul Misovca. În cadrul centrului activează 12 angajați printre care coordonator de proiect Dna Larisa Ilașcu. Centrul de zi este acreditat de către Ministerul Muncii și Protecției sociale, de către Consiliul Național de Acreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale.

Figura 26. Centrul „Bunvolența Gangura”

Centrul de zi activează de 16 ani. În această perioadă de activitate, au fost implementate mai multe proiecte în comunitate cum ar fi:

1. Construcția capitală a turnului de apă în anul 2012
2. Reparația capitală a grădiniței de copii și dotarea cu mobilier în anul 2012 și 2013, 2014.
3. Reparația sălii muzicale și a blocului medical în grădinița de copii.
4. Reparația sălii de sport, a cantinei și a blocului sanitar din incinta gimnaziului Gangura în anul 2014.
5. Reparația și dotarea cu instrumente a atelierului de tâmplărie în anul 2015.
6. Proiect social „O piine pentru fiecare”, pentru persoanele în etate din satul Homuteanovca.
7. Reparația sondei arteziene din satul Homuteanovca în anul 2022
8. Anual sunt susținuți copiii din cadrul centrului cu pachete alimentare, cât și persoanele în etate care se afla în săraciei.
9. Dotarea și întreținerea centrelor cu mobilierul și materiale necesare .

Anual Asociația de Binefacere PRO UMANITAS susține organizarea taberei de vară pentru copii, cit și alte activități din comuna Gangura.

3.7. Analiza SWOT

Infrastructură, mediu

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea înaltă a drumurilor cu acoperire rigidă (Drumul regional G 110 și G 106, drumul raional spre Misovca și spre Homuteanovca) • Iluminatul stradal bine dezvoltat • Existența rețelei de alimentare cu gaze naturale • Grad înalt de asigurare cu apă potabilă • Linie de cale ferată, • Râul Botna 	<ul style="list-style-type: none"> • Grad sporit de poluare a mediului • Lipsa rețelei de canalizare • Scăderea nivelului apelor de suprafață • Numărul scăzut a activităților de educație ecologică • Atitudine nepăsătoare a unor locuitori față de mediu (aruncarea deșeurilor în locuri neautorizate, arderea vegetației) • Lipsa sistemului de gestionare eficientă a deșeurilor (depozitelor autorizate pentru deșeuri) • Administrarea nesatisfăcătoare a pădurilor și spațiilor verzi • Clădirile instituțiilor publice nu sunt termoizolate • Capacitate redusă de asigurare a contribuției la proiecte de infrastructură
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> • Reparația casei de cultură cu suportul programului Satul european • Reparația trotuarelor prin programul „Comunitatea mea” • Dotarea gospodăriilor cu tomberoane pentru deșeuri menajere cu suportul programelor din domeniul mediului 	<ul style="list-style-type: none"> • Instabilitatea economică/politică din țară • Calamități naturale (furtuni, inundații, secetă) • Inflația • Creșterea prețurilor la resursele energetice

Servicii comunale, locuințe

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Grad înalt de conectare a gospodăriilor la rețeaua de apă (88%) • Iluminat stradal dezvoltat • Gospodărie comunală dotată cu tractor și alte echipamente • Serviciu de evacuare a deșeurilor funcțional • Gunoaște amenajată • Grad înalt de conectare a gospodăriilor la rețeaua de alimentare cu gaze naturale 	<ul style="list-style-type: none"> • Neachitarea în termen a serviciilor de evacuare a deșeurilor și apă • Conectare neautorizată la rețeaua de apă • Rețele cu grad înalt de uzură • Gunoaște neautorizate • Nivel jos de constientizare a problemelor de mediu • Insuficiența tomberoanelor pentru evacuarea deșeurilor • Teren adiacent gospodăriilor neângrijit • Case părăsite • Cimitire neamenajate • Case fără senzori de nivel CO
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea rețelelor de apă cu suportul AIPA • Instalarea panourilor fotovoltaice la fânânilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Calamități naturale • Inflația

<ul style="list-style-type: none"> • arteziene (AEE) • Extinderea rețelei de iluminat (AEE) • Procurarea tomberoanelor cu suportul FEN • Implicarea în proiectul regional de management a deșeurilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Prețurile instabile la resursele energetice
--	---

Patrimoniu, Economie

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Resurse funciare • Ponderea înaltă a terenurilor agricole (69%) • Prezența agenților economici activi • Spații frigorifice • Moara • Apropiere de mun Chișinău • Existența spațiilor /clădirilor pentru dezvoltarea activităților economice • Practica de colaborarea între instituții publice - autoritățile APL - agenți economici • Administrația locală deschisă spre colaborare cu investitorii străini și parteneriate 	<ul style="list-style-type: none"> • Oportunități reduse de angajare pentru populația locală • Emigrarea tinerilor și populației apte de muncă în oraș și peste hotare • Lipsa infrastructurii de agrement turistic/recreere; • Cunoștințe reduse în accesarea piețelor de desfacere ca rezultat, producătorii nu au unde își realiza produsele agricole • Investiții reduse în economia locală • Suprafețe nesemnificative irigate
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> • Suport pentru afacerile mici prin programe naționale • Subvențiile pentru agricultori • Colaborare cu ODA • Acces la piețele țărilor europene 	<ul style="list-style-type: none"> • Calamități naturale • Instabilitatea cadrului național legal • Concurența neloială • Instabilitatea economică/politică din țară • Instabilitatea prețurilor la resursele energetice

Educație, cultură

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Prezența instituțiilor de învățământ și cultură • Instituții educative (2 gimnazii și grădiniță) dotate cu săli specializate și echipamente, internet • Personalul calificat în domeniu învățământului (care deține un grad didactic) • Implementarea abordării de educație incluzivă • Creșterea bugetului instituțiilor de cultură • Capacitate înaltă de participare la evenimente culturale la nivel raional și național • Capacitatea înaltă de organizare a evenimentelor culturale la nivel local • Implicarea persoanelor în etate la evenimente culturale • Implicarea tinerilor la evenimente culturale • Terenuri de joacă pentru copii amenajate 	<ul style="list-style-type: none"> • Deficit de resurse financiare a instituțiilor educative • Regim termic necorespunzător în sălile de clasă • Manuale nu corespund cerințelor curriculare • Diminuarea numărului de elevi la școală • Lipsa condițiilor atractive pentru cadrele didactice tinere • Lipsa căminului cultural • Lipsa echipamentelor și instrumentelor medicale • Lipsa cercurilor de activități culturale • Lipsa locurilor de amenajate pentru odihnă și agrement • Lipsa cercurilor muzicale pentru copii

<ul style="list-style-type: none"> Autobus școlar 	
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> Existența unui cadru legislativ stabil în domeniul învățământului; Existența unor programe europene de parteneriat educațional, la care Republica Moldova este asociată Proiectele/programele comunitare de mobilitate în domeniul educației (TEMPUS, Erasmus-Mundus, Jean Monnet, Youth in Action, Marie Curie și e-Twinning); Atragerea surselor extrabugetare, sporirea gradului de implicare a părinților în soluționarea problemelor de asigurare a educației; Acces la fonduri externe și granturi; Stimularea creației populare și revigorarea meșteșugurilor și tradițiilor cultural-artistice. 	<ul style="list-style-type: none"> Emigrarea populației, în special în rândul tinerilor Micșorarea anuală a numărului de elevi, cu implicații asupra formării personalului didactic calificat în unitățile școlare cu efective mici Populația școlarizată în învățământul primar și învățământul gimnazial în scădere datorită scăderii demografice Prețurile instabile la sursele energetice

Servicii sociale, sănătate

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Instituția medicală (OMF) dispune de sediu nou dotat cu echipament necesar prestării serviciilor. Suficiente cadre medicale. Personal calificat pentru serviciile de asistență socială. Proiecte implementate pe domeniul social 	<ul style="list-style-type: none"> Fluctuația cadrelor în domeniul de sănătate (lipsa spațiului de locuit) Lipsa farmaciei Lipsa serviciilor sociale pentru persoanele în etate Diversitate redusă de servicii sociale pentru grupurile vulnerabile Insuficiența cadrelor pe domeniul social
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> Acces la fonduri externe și granturi Diversificarea serviciilor medical curative (stomatologie, fizioterapie, cabinet cosmetic, masaj, farmacie) cu investiții private. Organizarea cantinei sociale în parteneriat cu Proumanitas Organizarea spălătoriei sociale în parteneriat cu Keyston 	<ul style="list-style-type: none"> Instabilitate legislativă Oferte salariale mai atractive pentru specialiști în alte localități și țări Emigrarea populației, în special în rândul tinerilor Manifestări intense ale proceselor de inflație pe piața financiară națională; Prețurile ridicate ale furnizorilor de energie

APL , participare comunitară

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Creșterea anuală a veniturilor proprii Proiecte de infrastructură implementate cu suport extern Consilieri implicați, activi Echipă consolidată a aparatului primarului Pagina web a 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa resurselor financiare pentru angajarea personalului suplimentar Număr redus a funcționarilor angajați în administrația publică locală Depășirea timpului rezonabil de executare a indicațiilor de către funcționari

<ul style="list-style-type: none"> • primăriei/localității funcțională • Proiecte implementate cu localitățile înfrățite. 	<ul style="list-style-type: none"> • Insuficiența resurselor financiare pentru reabilitare a infrastructurii fizice • Nivelul redus de implicare cetățenească în rezolvarea problemelor de interes local
Oportunități	Pericole
<ul style="list-style-type: none"> • Conlucrarea cu Consiliul raional • Participarea reprezentanților APL la cursuri de dezvoltare profesională • Implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică în parteneriat cu donatorii externi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementarea strategiei de reformă a administrației publice (amalgamare) • Instabilitatea cadrului național legal • Instabilitatea economică/politică din țară.

4. Strategia de dezvoltare socio-economică

4.1. Viziunea comunității

Viziunea conturează imaginea privitoare la profilul organizației, direcțiile principale de evoluție a domeniilor de interes public și răspunde la întrebarea: care este stadiul de dezvoltare spre care se tinde, pentru perioada 2023-2028.

Formularea presupune fragmentare viziunii în elemente-cheie, specifice fiecărui sector sau domeniu implicat.

Viziunea comunei Gangura:

- Comună cu infrastructură dezvoltată, în toate localitățile comunei, rețea de drumuri adaptată accesului persoanelor cu nevoi speciale
- Instituții educative dotate cu echipamente performante
- Servicii dezvoltate, calitative în domeniul social, educațional și cultural
- Agenți economici, care asigură locuri de muncă bine plătite
- Zone turistice și spații verzi amenajate
- Tradiții și obiceiuri a tuturor etniilor, valorificate
- Populație activă și implicată în dezvoltarea comunei

4.2. Cadrul și direcțiile strategice

Direcțiile Strategice:

Direcția strategică 1. Infrastructură dezvoltată în toate localitățile comunei

Direcția strategică 2. Instituții educative dotate cu materiale didactice și metodice moderne

Direcția strategică 3. Servicii sociale accesibile pentru toate categoriile de beneficiari

Direcția strategică 4. Economie diversificată cu agricultură modernă și infrastructură turistică bine dezvoltată.

Direcția strategică 5. Mediu ambiant curat

Direcția strategică 6. Implicare sporită a cetățenilor în inițiative locale, APL cu capacitate înaltă.

4.3. Planul de acțiuni pentru anii 2023 – 2028

Direcția strategică 1. Infrastructură dezvoltată în toate localitățile comunei

Obiectiv specific 1.1. Modernizarea rețelei rutiere

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1.1.1. Asfaltarea drumului regional G 110	2024-2026	• Primar	• 8 km de drum regional asfaltat	40 000,0	Fondul Rutier Național
1.1.2. Reparația drumului local Valea Botnei	2025-2026	• Primar	• 0,6 km de drum local reparat	1 800,0	Bugetul Local
1.1.3. Reparația drumului local strada Tineretului	2026-2027	• Primar	• 0,7 km de drum local reparat	2000,0	Buget Local
1.1.4. Reparație acces spre strada Tineretului	2027-2028	• Primar	• 0,7 km de drum local reparat	1600,0	Buget Local
1.1.5. Betonarea drumului, strada Trandafirilor	2023-2025	• Primar	• 3 km de drum local betonat	4000,0	Buget Local
1.1.6. Asfaltare drumului, strada Prieteniei	2027-2028	• Primar	• 0,3 km de drum local asfaltat	900,0	Buget Local
1.1.7. Pietruire drumului, strada Soarelui	2026-2027	• Primar	• 1 km de drum local pietruit	600,0	Buget Local
1.1.8. Amenajare trotuar, Drum regional G 110	2024	• Primar	• 1,5 km de trotuar amenajat	2500,0	Buget Local Granturi
1.1.9. Amenajarea trotuarului, drumul local Alexandrovca	2024-2025	• Primar	• 1,3 km de trotuar amenajat	1700,0	Buget Local Granturi
1.1.10. Amenajarea trotuarului, satul Misovca	2026	• Primar	• 1,3 km de trotuar amenajat	1700,0	Buget Local Granturi
1.1.11. Construcția sistemului de scurgere a apei pluviale, satul Misovca	2026	• Primar	1 km sistemului de scurgere a apei pluviale	800,0	Buget Local
1.1.12. Construcția sistemului de scurgere a apei pluviale, satul Alexandrovca	2027	• Primar	1 km sistemului de scurgere a apei pluviale	800,0	Buget Local
1.1.13. Construcția sistemului de scurgere a apei pluviale, satul Gangura	2028	• Primar	0,8 km sistemului de scurgere a apei pluviale	500,0	Buget Local

Obiectiv specific 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de utilități

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1.2.1. Construcția rețelei de gaz, strada Tinereții	2024-2025	• Primar	• 1,5 km de rețea de ga construit	2200,0	Ialoveni Gaz
1.2.2. Construcția rețelei de canalizare (I-IV etape)	2025-2028	• Primar	40 km de canalizare, stație de epurare, stații de pompare, fose septice	45 000,0	Fondul Național de Dezvoltare regionala si locala
1.2.3. Proiectarea și construcția stației de epurare	2025-2026	• Primar	Proiect tehnicelaborat, stație de epurare construită	10 000,0	Fondul Național de Dezvoltare regionala si locala

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
1.2.4. Reparația Casei de cultura	2024-2025	• Primar	• Clădire renovată, 400 m2	9 000,0	Fondul Național de Dezvoltare regionala si locala
1.2.5. Amenajarea unui parc de panouri foto voltaice	2025	• Primar	• Puterea instalată, 80 KW	1 000,0	DAR 1+3
1.2.6. Organizarea unui bazin acvatic de agrement	2028	• Primar	• Teren de agrement, 1000 m2	2 500,0	Fondul Național de Dezvoltare regionala si locala
1.2.7. Reconstrucția muzeului satului	2027	• Primar	• Spațiul amenajat, 200 m2	2500,0	Fondul Național de Dezvoltare regionala si locala

Direcția strategică 2. Instituții educative dotate cu materiale didactice și metodice moderne

Obiectiv specific 2.1. Dotarea instituțiilor cu echipamente

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
2.1.1. Procurarea calculatoarelor pentru instituțiile de învățământ din comună	2024-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	Gimnaziul Misovca -10 buc, gimnaziul Gangura - 10 buc, IET „Romanița”- 5buc	400,0	Bugetul instituțiilor, donatii
2.1.2. Achiziționarea tablelor interactive în cabinetele metodice	2024-2026	Administrația instituțiilor de învățământ	Gimnaziul Misovca -1 buc, gimnaziul Gangura - 1 buc, IET „Romanița”- 1 buc	150,0	Bugetul instituțiilor, donatii
2.1.3. Extinderea rețelei de internet pentru corpul didactic	2023	Administrația instituțiilor de învățământ	23 de cabinet conectate	10,0	Bugetul instituțiilor, donatii
2.1.4. Dotarea tuturor instituțiilor din comună cu aparate video și foto:	2025-2027	Administrația instituțiilor de învățământ	Gimnaziul Misovca -1 buc, gimnaziul Gangura - 1 buc, IET „Romanița”- 1 buc	50,0	Bugetul instituțiilor, donatii
2.1.5. Dotarea instituțiilor cu inventar sportiv pentru teren și sală.	2023-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	Instituții dotate cu inventar sportiv	150,0	Bugetul instituțiilor, donatii, proiecte
2.1.6. Procurarea unei mașine de cusut pentru IET „Romanița”.	2023	Administrația instituțiilor de învățământ	Mașină de cusut procurată	6,0	Bugetul instituției
2.1.7. Procurarea, instalarea unui climatizator în IET „Romanița”.	2024-2025	APL	Climatizator procurat	20,0	Bugetul instituțiilor
2.1.8. Dotarea laboratoarelor de fizică, chimie, biologie cu echipament pentru lucrări practice.	2023-2028	Administrația instituțiilor de învățământ		25,0	Donatii, proiecte, bugetul instituțiilor
2.1.9. Organizarea cabinetului lingofonic.	2023-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	Cabinet lingofonic pentru 20 persoane	15,0	Donatii, proiecte, bugetul instituțiilor

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
2.1.10. Instalarea sistemului de supraveghere video	2024-2025	Administrația instituțiilor de învățământ	Sistemului de supraveghere video funcțional	50,0	Donatii, proiecte, bugetul inst.

Obiectiv specific 2.2. Îmbunătățirea activităților extrașcolare

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
2.2.1. Alfabetizarea digitală a pedagogilor pentru a dezvolta un sistem sinergic de integrare a noilor tehnologii informaționale.	2023-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	40 pedagogi instruiți	30,0	Bugetul instituțiilor
2.2.2. Organizarea activităților extrașcolare: limbi străine; dansuri; desen; teatru; robotică;	2023-2025	Administrația instituțiilor de învățământ	100 elevi implicați	100,0	Școala sportivă raională, centru de creație, părinții, APL.
2.2.3. Asigurarea cu costume pentru evenimente.	2023-2028	APL. Administrația instituțiilor de învățământ	30 de complete procurate	47,0	Bugetul instituțiilor. Donatii Proiecte
2.2.4. Organizarea unui cerc pentru copii în fosta bibliotecă din satul Alexandrovca	2025	Administrația instituțiilor de învățământ	50 elevi implicați	50,0	Bugetul local

Obiectiv specific 2.3. Dezvoltarea infrastructurii educative

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
2.3.1. Deschiderea blocului IV din IET „Romanița”.	2023-2024	• APL	• 350 m2 de spațiu reparat	25 milioane	Donatii, APL
2.3.2. Ingradirea și amenajarea teritoriului IET „Romanița” cu gard.	2024-2025	• APL	• 100m de gard construit	250,0	APL, bugetul instituției
2.3.3. Termoizolarea clădirii gimnaziului Gangura	2024-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	• 4 mii m2 de pereți izolați termic	8 mln	Donatii, proiecte, bugetul instituției
2.3.4. Termoizolarea clădirii gimnaziului Misovca	2024-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	• 2 mii m2 de pereți izolați termic	4 mln	Donatii, proiecte, bugetul instituției
2.3.5. Construcția rețelei de canalizare în gimnaziul Misovca	2026	Administrația instituției de învățământ	• Rețea funcțională	500,0	Donatii, proiecte, bugetul instituției
2.3.6. Amenajarea curții gimnaziului Misovca	2027	Administrația instituției de învățământ	• 500 m2 de teren amenajat	2 mln	Donatii, proiecte, bugetul instituției
2.3.7. Renovarea rețelelor electrice în instituțiile de învățământ.	2024-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	• Rețele electrice renovate	1 mln	Donatii, proiecte, bugetul instituției

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
2.3.8. Reparația curentă a sălilor de clasă în instituții	2023-2028	Administrația instituțiilor de învățământ	• 2 mii m2 de încăperi renovate	100,0	Donatii, proiecte, bugetul instituției
2.3.9. Amenajarea unei terase pentru tenis de masă	2024	Primarul	• 60 m2 de spațiu amenajat	65,0	Bugetul local, donații
2.3.10. Amenajarea unui teren de minifotbal în s. Alexandrovca	2026	Primarul	• 800 m2 de teren amenajat	1 500,0	Bugetul local, donații
2.3.11. Amenajarea unui teren sportiv multifuncțional	2027	Primarul	• 1000 m2 de spațiu amenajat	3 000,0	Bugetul local, donații
2.3.12. Reparația căminului cultural din satul Misovca Reparația căminului cultural din satul Misovca	2026	Primarul	• 200 m2 de spațiu reparat	2 000,0	Bugetul local, donații

Direcția strategică 3. Servicii sociale accesibile pentru toate categoriile de beneficiari

Obiectiv specific 3.1. Diversificarea serviciilor sociale

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
3.1.1. Organizarea asociației de voluntariat p/u ajutorul vârstnicilor și persoanelor cu dizabilități severe	2023	• Asistentul social	• 20 participanți	3,0	Bugetul local
3.1.2. Crearea serviciului de alimentație pentru persoanele defavorizate (pachete alimentare; livrare prânzuri)	2023-2026	• Asistentul social	• 500 beneficiari	200,0	Privat, Donatori
3.1.3. Crearea serviciului de îngrijire socio-medicală la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități severe sau persoanelor vârstnice cu probleme de mobilitate	2023-2026	• Asistentul social • Lucrătorii sociali	• serviciul de îngrijire socio-medicală creat	100,0	Donații Crucea Roșie Caritas Moldova
3.1.4. Oferirea serviciului de suport monetar persoanelor la cerere, în baza criteriilor de eligibilitate	2023-2028	• Asistentul social	• 100 beneficiari	25,0	Bugetul local

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
3.1.5. Angajarea specialistului pentru protecția drepturilor copiilor	2025	<ul style="list-style-type: none"> Primarul 	<ul style="list-style-type: none"> Specialist angajat 	140,0	Bugetul local

Obiectiv specific 3.2. Îmbunătățirea infrastructurii serviciilor sociale

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
3.2.1. Deschiderea unui serviciu de prestare a serviciilor de igienă (spălarea hainelor, duș social) în cadrul infrastructurii sociale existente	2025	<ul style="list-style-type: none"> Asistentul social 	<ul style="list-style-type: none"> 100 de beneficiari 	200,0	Bugetul local Donatori
3.2.2. Procurarea unui cazan de încălzire pentru centrul de zi „Bunvolenția” pentru eficientizarea energiei și resurselor financiare	2023	<ul style="list-style-type: none"> Asistentul social 	<ul style="list-style-type: none"> Regimul termic corespunde normelor sanitare 	300,0	Donatori (PNUD, USAID etc.)
3.2.3. Acoperirea cu linoleum a pardoselii coridoarelor care asigură accesul copiilor la centrul de zi, cantina gimnaziului, sala sportivă și blocurile sanitare	2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> Asistent social 	<ul style="list-style-type: none"> Circa 300 m² din pardosea acoperită cu linoleum (coridoarele de acces către centrul de zi, cantină, sala sportivă, blocurile sanitare) 	200,0	USAID, Programul „Comunitatea mea”

Direcția strategică 4. Economie diversificată cu agricultură modernă și infrastructură turistică bine dezvoltată.

Obiectiv specific 4.1. Dezvoltarea infrastructurii economice

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
4.1.1. Evaluarea bunurilor publice pentru vânzare, locațiune.	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> Primar 	<ul style="list-style-type: none"> Lista bunurilor actualizată 	5,0	Bugetul local
4.1.2. Analiza potențialului de investiții pentru bazinele acvatice, pentru a fi utilizate în scop de agrement, irigare, piscicultură	2024	<ul style="list-style-type: none"> Primar 	<ul style="list-style-type: none"> 2 locații promovate 	10,0	APL și agenți economici
4.1.3. Aplicarea la proiecte IFAD și alți donatori pentru dezvoltarea infrastructurii economice	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> Primar 	<ul style="list-style-type: none"> 1 proiect anual 	15,0	Bugetul local
4.1.4. Elaborarea conceptului turistic al satului	2024	<ul style="list-style-type: none"> Primar Agenți economici 	<ul style="list-style-type: none"> Concept de dezvoltare a turismului elaborat 	10,0	APL și agenți economici

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
4.1.5. Identificarea potențialelor investitori pentru amenajarea agropensiunilor.	2023-2028	• APL	• 4 agro-pensiuni	15,0	APL , diaspora, agenti economici
4.1.6. Stimularea specialistilor pentru organizarea frizeriei.	2023-2024	• Primar	• 12 m2 de spațiu amenajat	5,0	Agenti economici, APL
4.1.7. Colaborarea cu instituțiile specializate pentru deschiderea farmaciei	2023	• Medic de familie	• 20 m2 de spațiu amenajat	2,0	APL, IPSM Puhoi
4.1.8. Amenajarea spațiului pentru birou notarial	2023	• Primar	• 15 m2 de spațiu amenajat	4,0	APL

Obiectiv specific 4.2. Stimularea inițiativelor antreprenoriale

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
4.2.1. Informarea antreprenorilor despre potențialul de investiții prevăzut în planul urbanistic general (PUG)	2023	• Primar	• 2 evenimente anual	15,0	APL
4.2.2. Organizarea evenimentelor de informare a atreprenorilor despre investiții în domeniul agriculturii ce tine de plantarea livezilor și a pomusoarelor	5 ani	• Inginer în reglementarea a regimului funciar	• 4 evenimente anual, 50 participanți	20,0	Agenti economici
4.2.3. Organizarea vizitelor de schimb de experiență cu tematică antreprenorială	2023-2028	• Primar	• 2 evenimente anual	20,0	APL, Localitățile înfrățite
4.2.4. Participarea la târguri / expoziții a producătorilor cu produse locale	2023-2028	• Agenți economici	• 5 anual • Nr. de participanți la târguri / expoziții		Agenți economici
4.2.5. Informarea și susținerea producătorilor locali / agenților economici în aplicarea la programe de susținerea a antreprenorialului	2023-2028	• Primar	• Nr. de aplicații înaintate la programele existente • Nr. de afaceri dezvoltate	-	IFAD, AIPA, ODA, Parteneri de dezvoltare
4.2.6. Stimularea asocierii producătorilor locali pe domenii de specializare	2023-2028	• Producători locali	• 1 asociație anual	2,0	Producătorii locali

Direcția strategică 5. Mediu ambiant curat

Obiectiv specific 5.1. Dezvoltarea serviciilor comunale

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
5.1.1. Construcția sistemului de evacuare a apelor menajere și construcția stației de epurare	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> Primar 	<ul style="list-style-type: none"> 41 km de rețea de canalizare construite 	60,0	APL, Banca Mondială, Fondul ecologic
5.1.2. Amenajarea gunoistii autorizate	2023-2025	<ul style="list-style-type: none"> Primar Sef gospodarie comunala 	<ul style="list-style-type: none"> 400 m de gard construit 	400,0	APL, Ministerul Mediului, Fondul Ecologic
5.1.3. Procurarea și instalarea tomberoanelor pentru colectarea selectivă a deșeurilor	2023-2025	<ul style="list-style-type: none"> Primar Sef gospodarie comunala 	700 tomberoane distribuite	200,0	Contributia populatiei APL, Ministerul Mediului, Fondul Ecologic
5.1.4. Salubritatea terenurilor abandonate, proprietate publică	2023-2025	<ul style="list-style-type: none"> Primar Gospodaria comunala, locuitorii, proprietarii 	100% terenuri salubritate	130,0	Contributia populatiei APL
5.1.5. Curățirea periodică a riului Botna	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> Primar 	<ul style="list-style-type: none"> 1000 m. de râu amenajat 	2 mln	Agentia Apele Moldovei
5.1.6. Curățirea bazinelor acvatice	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> Primar 	<ul style="list-style-type: none"> 1 bazin amenajat 	3 mln	APL
5.1.7. Împădurirea terenurilor degradate	2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> Specialist APL Primar 	<ul style="list-style-type: none"> 90 ha împădurite 	10 mln	Contributia populatiei APL Ministerul mediului

Obiectiv specific 5.2. Educația ecologică a populației

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
5.2.1. Promovarea culturii ecologice în rândul populației	anual	<ul style="list-style-type: none"> Primar Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> 4 companii de conștientizare organizate anual 	15,0	Bugetul local
5.2.2. Promovarea colectării selective a deșeurilor	anual	<ul style="list-style-type: none"> Primar Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> 4 companii de conștientizare organizate anual 	15,0	Bugetul local
5.2.3. Organizarea activităților educative în grădiniță	anual	<ul style="list-style-type: none"> Directorii instituțiilor 	<ul style="list-style-type: none"> 4 companii de conștientizare organizate anual 	5,0	Bugetul local
5.2.4. Organizarea activităților educative în gimnazii	anual	<ul style="list-style-type: none"> Directorii instituțiilor 	<ul style="list-style-type: none"> 4 companii de conștientizare organizate anual 	5,0	Bugetul local
5.2.5. Organizare zilei „Râu curat la noi în sat”	anual	<ul style="list-style-type: none"> Primar Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> 1 eveniment anual organizat 	5,0	Bugetul local

Diracția strategică 6. Implicare sporită a cetățenilor în inițiativă locale, APL cu capacitate înaltă.

Obiectiv specific 6.1. Transparența activității Primăriei și Consiliului local

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
6.1.1. Organizarea audierilor publice a proiectelor de decizie	Trimestrial	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • Cel puțin 4 audieri publice organizate anual • Peste 200 participanți 	0,5	Bugetul local
6.1.2. Organizarea raportului anual a primarului	anual	<ul style="list-style-type: none"> • Primar 	<ul style="list-style-type: none"> • 150 participanți 	1,0	APL
6.1.3. Organizarea orei educative de instruire copii	4 ori an	<ul style="list-style-type: none"> • Instituțiile educative , APL 	<ul style="list-style-type: none"> • 100 participanți 	2,0	APL
6.1.4. Organizarea zilei ușilor deschise la Primărie	anual	<ul style="list-style-type: none"> • Primar 	<ul style="list-style-type: none"> • 50 participanți 	0,5	APL
6.1.5. Elaborarea pliantelor educative	Trimestrial	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotecar 	<ul style="list-style-type: none"> • 1000 bucăți 	1,0	Biblioteca
6.1.6. Organizarea întâlnirilor cu consilierii APL	2 pe an	<ul style="list-style-type: none"> • Secretarul consiliului local 	<ul style="list-style-type: none"> • 30 participanți 	1,0	APL
6.1.7. Crearea asociației băștinașilor	2023	<ul style="list-style-type: none"> • Secretarul consiliului local 	<ul style="list-style-type: none"> • 30 participanți 	3,0	Donații
6.1.8. Crearea organizației vâstnicilor	2024	<ul style="list-style-type: none"> • Secretarul consiliului local 	<ul style="list-style-type: none"> • 20 participanți 	2,0	Donații
6.1.9. Crearea asociației de femei	2024	<ul style="list-style-type: none"> • Secretarul consiliului local 	<ul style="list-style-type: none"> • 20 participanți 	2,0	Donații

Obiectiv specific 6.2. Dezvoltarea profesională a specialiștilor APL

Activități	Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
6.2.1. Dezvoltarea abilităților în domeniul scrierii de proiecte	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 specialiști instruiți • Cel puțin 5 proiecte depuse pe an 	10,0/an	Bugetul local
6.2.2. Participarea la instruirii de dezvoltare în domeniul gestiunii patrimoniului public	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 specialiști instruiți • Soluționarea eficientă a problemelor cadastrale 	10,0/an	Bugetul local
6.2.3. Participarea la instruirii în domeniul fiscal	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 specialiști instruiți • Majorarea veniturilor proprii 	10,0/an	Bugetul local

Obiectiv specific 6.3. Dezvoltarea parteneriatelor

Activități		Perioada	Persoana/e responsabilă/e	Indicatori de performanță	Cost estimat, mii lei	Potențiale surse de finanțare
6.3.1.	Dezvoltarea parteneriatelor APL- agenți economici în rezolvarea problemelor locale	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • 4 întruniri organizate • Cel puțin 4 probleme comunitare rezolvate timp de un an 	5,0	Bugetul local
6.3.2.	Dezvoltarea parteneriatului între APL și APL din România	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • Cel puțin o vizită anual 	5,0	Bugetul local
6.3.3.	Organizarea vizitelor de studiu și schimbului de experiență în managementul public în APL din țară	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • Cel puțin 3 vizite organizate 	10,0 anual	Bugetul local
6.3.4.	Eficientizarea parteneriatelor regionale și transfrontaliere	2023-2028	<ul style="list-style-type: none"> • Primar • Consiliul local 	<ul style="list-style-type: none"> • Cel puțin 3 parteneriate încheiate 	5,0	Bugetul local

6.4. Planul și cadrul de monitorizare și evaluare

6.4.1. Etape de implementare

Succesul realizării Strategiei de Dezvoltare Comunitară a satului Gangura depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Locuitorii satului
3. Societatea civilă
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Comunitară (SDC) a s. Gangura . poate fi divizată convențional în 3 etape:

1. **Adoptarea SDC.** În cadrul acestei etape Strategia de dezvoltare va fi supusă dezbaterilor în cadrul Audițiilor publice organizate de către primărie. După dezbateri și ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.
2. **Implementarea SDC** se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
3. **Monitorizarea SDC.** În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul Strategic de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

6.4.2. Monitorizarea strategiei

Cadrul de monitorizare și evaluarea descrie subiecții implicați în procesul de monitorizare și evaluare și rolurile acestora, nivelele de monitorizare și evaluare, cât și sistemul de indicatori pentru fiecare nivel care măsoară progresul (performanțele), rezultatul (efectele și impactul intervențiilor).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Gangura este un proces participativ și necesită un efort conjugat din partea APL, a societății civile sau a locuitorilor precum și a sectorului privat din localitate.

În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare având un rol determinat:

6. Administrația publică locală (Consiliul Local, Primarul, Primăria)
7. Locuitorii comunei
8. Societatea civilă
9. Agenții economici
10. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, municipalități înfrățite, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică poate fi divizată convențional în 4 etape în funcție de procese și factorii implicați:

- **Aprobarea SDSE.** În cadrul acestei etape, Strategia de dezvoltare va fi supusă dezbaterilor în cadrul Audierilor publice organizate de către primărie. În urma consultărilor publice și ajustării prin integrarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale sau anuale (după caz și în funcție de resursele disponibile) privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.
- **Implementarea SDSE** se va efectua prin realizarea acțiunilor și proiectelor concrete derivate din planul de acțiuni al Strategiei. Pentru fiecare acțiune sau proiect în planul de acțiuni este indicată perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.
- **Monitorizarea SDSE.** În perioada de implementare, responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul indicatorilor de implementare stabiliți (care sunt după caz indicatori de produs și de rezultat). În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul Strategic de acțiuni vor fi inițiate măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.
- **Evaluarea și actualizarea SDSE.** La inițiativa CIS vor fi derulate procese de evaluare a strategiei pentru a estima progresul în atingerea obiectivelor și necesitatea actualizării documentului pentru a corecta intervenții sau integra noi priorități.

Procesul de monitorizare a strategiei presupune o serie de activități menite să urmărească progresul implementării Strategiei.

Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de **Comisia pentru Implementarea Strategiei** (în continuare CIS).

CIS va fi creată prin Decizia Consiliului Local cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul local și Primărie, în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate sau consilieri locali)
- Reprezentanți Primărie (Primarul, 2 – 3 specialiști)
- Comunitatea oamenilor de afaceri
- Instituții educaționale (directori instituții de învățământ)
- Organizații non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-ilor ce activează în domeniul protecției mediului, social, apărarea drepturilor omului și de tineret, etc.)
- Cetățeni. (grupul va fi reprezentativ și va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice).

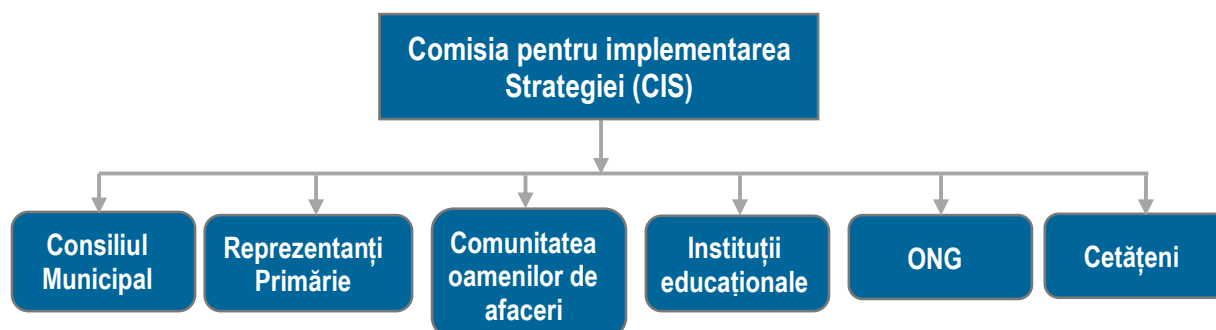

Figura 27. Structura cadrului instituțional de monitorizare și implementare a Strategiei de SDSE a comunei Gangura

Responsabilitățile de bază ale CIS pentru implementarea strategiei constau în:

- Planificarea acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare

- Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunității
- Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie
- Elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare, etc.

CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată la 6 luni.

Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni. Competențele Consiliului Local se vor axa pe:

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni a Strategiei.

Procesele de monitorizate vor urmări în mod prioritar următoarele aspecte:

1. Activitățile: modul în care au fost îndeplinite acțiunile și proiectele incluse în planul de acțiuni în conformitate cu obiectivele setate;	2. Resursele investite: umane, materiale, financiare, informaționale, de timp etc.;	3. Perioadă/timp: au fost sau nu realizate acțiunile în perioada indicată
---	--	--

Pentru realizarea monitorizării CIS va utiliza un set de indicatori pentru care trebuie colectate date pe parcursul și în urma implementării.

Indicatorii sunt variabile cantitative sau calitative care furnizează mijloace simple și de încredere pentru măsurarea rezultatelor și pentru a reflecta schimbarea survenită în urma implementării strategiei. Distanția dintre aceste două tipuri de indicatori este de ordin valoric: cei cantitativi sunt exprimați în termeni numerici și procentuali, iar indicatorii calitativi pot măsura percepția, satisfacția beneficiarilor.

În procesul de monitorizare vor fi prioritar utilizați indicatorii incluși în planul de acțiuni al Strategiei și după caz va suplini această listă cu indicatori la nivel de impact, rezultat sau produs (după caz) care vor fi colectați prin intermediul instrumentelor de monitorizare.

Printre instrumentele cele mai accesibile pot fi utilizate:

- **Analiza documentară** – examinarea documentelor cum ar fi: rapoarte, procese verbale, înregistrări, baze de date administrative din cadrul APL, documente financiar contabile.
- **Sondaj** – aplicarea unui chestionar structurat cu un număr limitat de întrebări închise care se administrează unui grup restrâns (circa 50–75 persoane), fie sub format online, sub formă de interviu sau prin completarea în formă fizică de către beneficiari.
- **Interviuri** – aplicarea unui set de întrebări ce vizează obținerea răspunsurilor tehnice și a informațiilor de la indivizi și grupuri în vederea verificării ipotezelor sau pentru descrierea fenomenelor socio-umane.

Interviurile au la bază o serie de întrebări adresate indivizilor din grupul țintă, selectați pentru cunoștințele lor și experiența într-un subiect de interes.

- **Focus grupuri** – aplicarea unui set de întrebări specifice grupurilor țintă (circa 8-12 participanți selectați după criterii similare) care sunt familiari cu problemele în discuție. Participanții ar putea fi beneficiari cât și echipa de implementare, Comitetul de Coordonare. Scopul poate fi inclusiv compararea perspectivelor beneficiarilor sau validarea unor ipoteze.
- **Observările la fața locului/vizite în teren** - tehnică de colectare și validare a informației prin intermediul observației la fața locului. Scopul vizitelor este de a documenta progresul înregistrat în baza documentației de suport. Vizitele mai pot, însă, explora și alți parametri calitativi - cum ar fi angajamentul beneficiarilor în implementarea proiectelor.

Deși este recomandată diversificarea instrumentelor pentru colectarea datelor pentru a ne asigura de acuratețea datelor colectate (ex. validarea constatărilor în baza datelor calitative prin careva instrumente și date cantitative), Responsabilul de monitorizare desemnat de CIS va selecta metodele optime care pot fi administrate. Instrumentele de colectare de date vor fi structurate în așa mod încât să permită colectarea indicatorilor incluși în strategie. Tabelul de mai jos, reprezintă un model de foaie de monitorizare a planului de acțiuni.

Tabelul 39. Foaie de monitorizare a planului de acțiuni

Acțiuni, măsuri, proiecte (din planul de acțiuni)	Indicatori de implementare	Unitatea de măsură	Nivel de referință (2023)	Nivel-țintă final (2028)	Nivel înregistrat				
					2024	2025	2026	2027	2028
Direcție strategică 1. ...									
Obiectiv specific 1.1. ...									
1.1.1. ...									
Direcție strategică n. ...									
Obiectiv specific n.1. ...									
n.1.1. ...									

Pentru asigurarea eficientă a activităților de monitorizare și evaluare se recomandă crearea unei baze de date (cea mai simplă și accesibilă fiind Excel), care va asigura managementul calitativ al datelor și generarea ulterioară a diverse rapoarte. Rapoartele periodice sunt principalul produs al monitorizării și conțin descrieri ale etapei în care se află procesul de implementare a strategiei.

Raportarea implementării strategiei ca urmare a proceselor de monitorizare se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor către CIS privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIS va prezenta Consiliului local raportul de evaluare a implementării Strategiei.

Tabelul 40. Principalii indicatori ai raportului de verificare și revizuire

Obiect Monitorizare	Elaborator/ Destinatar	Raport	Descriere
Realizarea obiectivelor	CIS și Consiliul local	Rapoarte semestriale/ anuale	Raport bazat pe analize, sondaje a locuitorilor pentru evaluarea impactului implementării strategiei
Realizarea acțiunilor, proiectelor	Responsabili de implementare	Raport semestrial sau după finisarea activității	Rapoarte prezentate de responsabilii de implementare privind îndeplinirea acțiunilor, proiectelor

Evaluarea ca proces reprezintă o analiză aprofundată menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi realizările și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate. Evaluarea implementării strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea.

Evaluarea în cazul SDSE ne informează în ce măsură obiectivele au fost atinse, cât de eficient a fost procesul, cât de relevante au fost activitățile, cât de durabile sunt rezultatele.

Evaluarea implementării Strategiei se poate efectua atât pe parcursul implementării (la mijloc de termen) cât și la finalul implementării strategiei, ca un exercițiu sumativ care va genera concluzii și recomandări pentru perioada următoare și se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare.

Evaluarea va avea în primul rând la bază toată informația colectată în urma exercițiilor de monitorizare (rapoartele periodice, date administrative și informații statistice după caz).

Nivelul de realizare a unei acțiuni/măsurii/proiect poate fi analizat din 2 puncte de vedere:

- I. Gradul de realizare al indicatorilor acțiunilor planificate apreciat prin criteriile: **Nerealizată, Inițiată, Realizată parțial, Realizată;**

Acțiune	Situație posibilă	Concluzie/calificativ privind realizarea acțiunilor
Acțiuni cu sau fără indicatori	Dacă acțiunea are un caracter permanent și nu există niciun indicator cantitativ realizat	Nerealizată (0%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular a fost inițiată, dar toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 1-30%	Inițiată (1-30%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular și toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 31-80%	Acțiune realizată parțial (31-80%)
	Dacă acțiunea are un caracter singular și toți indicatorii cantitativi au fost realizați în proporție de 81-100%	Realizată (81-100%)

* pentru vizibilitate poate fi aplicată cromatică de culori specifice pentru fiecare indicator.

- II. Respectarea termenului de realizare a acțiunilor apreciat prin criteriile: **Termen respectat, Termen Depășit, În desfășurare**. Totodată, pentru acțiunile care nu țin de competența autorităților locale sau nu mai sunt relevante pentru implementare au fost apreciate cu termen **"Irelevant"**.

Tipologia termenelor de realizare a Acțiunilor stabilite în Plan	Situații posibile	Concluzie/calificativ privind respectarea termenului
Acțiuni cu sau fără indicatori	Dacă termenul a fost respectat	Respectat
	Dacă termenul este permanent	În desfășurare
	Dacă termenul a fost depășit sau acțiunea nu a fost realizată	Depășit
	Dacă acțiunea este irelevantă	Irelevant

* pentru vizibilitate a fost aplicată cromatică de culori specifice pentru fiecare indicator.

Pentru generalizarea rezultatelor monitorizării și elaborarea raportului de evaluare, se recomandă utilizarea modelului de tabel prezentat mai jos:

Tabelul 41. Tabel pentru raportul de evaluare

Acțiuni, măsuri, proiecte	Perioada de implementare	Grad de realizare	Termen	Descrierea realizărilor / cauze nerealizării / alte comentarii
---------------------------	--------------------------	-------------------	--------	--

	planificată		
Direcție strategică 1. ...			
Obiectiv specific 1.1. ...			
1.1.1.		Nerealizat	Depășit
1.1.2.		Realizat	Respectat
Direcție strategică n. ...			
Obiectiv specific n.1. ...			
n.1.1.		Inițiat	Depășit
n.1.2.		Realizat parțial	În desfășurare

Evaluarea va fi suplinită prin informații și date colectate prin intermediul unor instrumente suplimentare cum ar fi: chestionare (pentru a colecta informații de natură calitative) referitoare la opinia cetățenilor, sau interviuri/ focus grupuri/ateliere și consultări pentru a explora anumite fenomene/impedimente sau situații corelate cu implementarea strategiei.

Selectarea instrumentele în procesul de evaluare depinde de disponibilitatea resurselor care pot fi alocate acestui exercițiu și anvergura evaluării. Rezultatele evaluării vor fi integrat în cadrul unui raport prezentat și discutat în cadrul CIS. Cuprinsul raportului de evaluare este prezentat în tabelul de mai jos:

Tabelul 42. Structura model al raportului de monitorizare și evaluare

Capitol/secțiune	Puncte-cheie
Prefață	<ul style="list-style-type: none"> • Ce reprezintă documentul. • Contextul și perioada în care a avut loc evaluarea. • Data la care a fost întocmit raportul de evaluare • Autorii raportului
Rezumat	<ul style="list-style-type: none"> • Rezumatul raportului de evaluare, prezentat astfel încât să constituie o secțiune generală (adică să conțină toate informațiile- cheie, fără trimiteri la corpul principal al raportului).
Context	<ul style="list-style-type: none"> • Contextul strategiei de dezvoltare locală (când a fost elaborată, obiectivele principale, perioada de timp acoperită, buget total, alte informații relevante). • Alte informații relevante pentru înțelegerea contextului local.
Scopul și obiectivele evaluării	<ul style="list-style-type: none"> • Scopul evaluării: de ce a fost realizată, cum va fi folosită. • Obiectivele evaluării.
Metodologia de evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea metodelor și tehnicilor de evaluare folosite și justificarea acestora, în corelație cu fiecare întrebare privind evaluarea. • Descrierea elementelor-cheie ale evaluării – întrebările specifice și comune privind evaluarea, criteriile de evaluare, indicatori. • Sursa datelor (primare și secundare), tehnici pentru colectarea datelor (chestionare, interviuri, focus grupuri, studii de caz etc.; dimensiunea și criteriile de selecție pentru eșantionare). • Descrierea principalelor limite și constrângeri întâmpinate și a măsurilor adoptate pentru a le compensa.
Constatări privind implementarea SDSE	<ul style="list-style-type: none"> • Măsurile concrete care au fost întreprinse de autoritățile responsabile, pentru implementarea acțiunilor planificate în SDSE. • Resursele alocate pentru implementarea acțiunilor planificate. • Rezultatele obținute în urma implementării acțiunilor. • Beneficiile pentru grupurile țintă. • Problemele care au intervenit și au influențat obținerea rezultatelor scontate.

Capitol/secțiune	Puncte-cheie
Concluzii, recomandări și lecții învățate	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea sintetică a concluziilor generale ale evaluării. • Prezentarea recomandărilor aferente fiecărei întrebări privind evaluarea și a recomandărilor generale (cu excepția întrebărilor de evaluare pentru care nu au fost formulate recomandări specifice). • Prezentarea lecțiilor învățate, cu aplicabilitate în viitor.

Actualizarea Strategiei poate fi realizată la inițiativa CIS în câteva situații cum ar fi :

- Ca urmare a recomandărilor și rezultatele proceselor de evaluare, în special când rapoartele indică abateri de la planul de acțiuni sau progres slab în implementarea planului de acțiuni;
- În momentul expirării perioadei de implementare a Strategiei;
- În cazul apariției unei necesități la nivel de localitate sau a unor noi priorități transpuse în strategiile naționale care necesită a fi integrate și reflectate în Strategie .

Procesul de actualizare este recomandat să cuprindă inclusive profilul localității, în special prin actualizarea principalilor indicatori socio-economici pentru a valida concluziile.

În urma procesului de actualizare documentul va parcurge același exercițiu participativ pentru planificare strategică și consultări publice înainte de a fi propus Consiliului pentru aprobare.

Riscuri și Impedimente de Implementare

Realizarea efectivă a acțiunilor propuse în Strategia de dezvoltare poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării strategiei de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: interne și externe.

Tabelul 43. Riscuri și Impedimente de Implementare

DOMENIU	DESCRIERE
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării strategiei	Confruntări de interese privind implementarea strategiei Prevalarea intereselor personale Resurse financiare limitate Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Parteneriat	Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și Comunitatea Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor Neimplicarea partenerilor internaționali
Dezvoltarea economică	Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale
Social	Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale Pauperizarea continuă a populației Emigrarea forței de muncă
Mediu	Populație neconștientizată privind efectele poluarea mediului
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	Instabilitatea cursului politic Contradicția și instabilitatea legislației în vigoare
Relații parteneri externi	Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale Neimplicarea partenerilor internaționali
Starea economiei	Potențial investițional redus Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare Infrastructură de afaceri nedezvoltată

DOMENIU	DESCRIERE
	Risc de țară.

Anexe

Anexa 1. Fișe de proiecte

Fișa de proiect nr. 1

Titlul proiectului:	Dotarea centrului de zi cu cazan pentru încălzire
Obiectiv :	Îmbunătățirea condițiilor de activitate a centrului de zi „Bunvolenția”.
Obiectiv din strategie	Direcția strategică 3. Servicii sociale accesibile pentru toate categoriile de beneficiari Obiectiv specific 3.2. Îmbunătățirea infrastructurii serviciilor sociale
Localizare:	Comuna Gangura raionul Ialoveni, satul Gangura, centrul de zi „Bunvolenția”, Gangura.
Succintă descriere proiect:	Centrul de zi „Bunvolenția” este situat în incinta gimnaziului Gangura raionul Ialoveni, dispune de 4 săli de activitate, capacitatea zilnică a centrului este de 50 copii din familii social vulnerabile și 6 angajați. Activitățile centrului încep la ora 12.00. Sursa de încălzire a centrului de zi este comună cu a gimnaziului Gangura, care după ora 14.00 oprește căldura. Cazangeria este dotată cu trei cazane, dintre care unul nu funcționează. Centrala termică existentă nu are suficientă capacitate pentru a încălzi încăperile centrului. Având în vedere că dinstanța de la cazangerie pînă la Centru este mare nu este asigurat un regim confortabil în încăperile Centrului de zi. În perioada rece este riscul de sistare a activității centrului cît și a gimnaziului Gangura. Pentru depășirea situației problematice este necesar de instalat un cazan, care să asigure căldură doar pentru încăperile Centrului de zi. Dacă nu va fi soluționată această problemă este riscul de a sista activitatea Centrului, cît și a gimnaziului Gangura în perioada rece a anului.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaborarea proiectului tehnic de instalare a cazanului 2. Examinarea ofertelor pe piață a cazanelor și a pompei de apă . 3. Organizarea achiziției publice a cazanului 4. Semnarea contractului de procurare a cazanului și a pompei de apă. 5. Instalarea utilajelor . 6. Monitorizarea lucrărilor 7. Receptionarea lucrărilor de instalare a utilajelor.
Rezultate așteptate:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Condiții bune de activitate a centrului de zi și a gimnaziului cu temperatură normală . 2. Suprafața încălzită de 2020 m2. 3. Prestarea serviciului social pentru 50 beneficiari și 142 copii din instituția de învățămînt. 4. 100 părinți mulțumiți de calitate serviciului prestat. 5. 33 de angajați vor munci în condiții mai bune.
Statutul proiectului:	În proces de elaborare
Responsabil și parteneri:	Primarul comunei Gangura DI Marcel Bobeică, coordonator de proiect dna Ilascu Larisa, directoarea gimnaziului Vermeiciuc Natalia.
Durată estimativă:	4 luni , finisarea 30 decembrie 2023
Costuri estimative:	355 mii lei

Potențiale surse de cofinanțare:	IREX Moldova, Comunitatea mea, APL Gangura, AOPP Gangura, AO BB PRO UMANITAS
----------------------------------	--

Fișa de proiect nr. 2

Titlul proiectului:	Amenajarea unei terase pentru tenis de masă
Obiectiv :	Motivarea tinerilor din localitate să practice sportul.
Obiectiv din strategie	Direcția strategică 2. Instituții educative dotate cu materiale didactice și metodice moderne Obiectiv specific 2.3. Dezvoltarea infrastructurii educative
Localizare:	s. Gangura, r. Ialoveni
Succintă descriere proiect:	<p>Tenisul de masă a fost întotdeauna unul dintre cele mai populare sporturi, inspirând atât copiii, cât și adulții. În timp ce în trecut se juca doar în locurile unde era disponibilă o masă de tenis de masă, în zilele noastre toată lumea își poate cumpăra propria masă și își poate construi una acasă.</p> <p>De multe ori nu există suficient spațiu în casă pentru a construi o masă de tenis. În acest caz, avem opțiunea de a construi o terasă și a instala masa de tenis într-un loc unde să aibă acces toți doritorii, deoarece tenisul de masa este un sport excelent pentru a socializa și pentru a-ți întrema sănătatea.</p> <p>De aceea ar fi oportun de amenajat o terasă pentru tenis de masă în aer liber, pentru a avea acces toți amatorii de acest sport.</p>
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaborarea devizului de cheltuieli 2. Identificarea sursei de finanțare 3. Identificarea locului unde va fi amenajată terasa pentru mesele de tenis 4. Organizarea achiziției lucrărilor de construcție a terasei. 5. Constituirea grupului de implementare a proiectului 6. Îndeplinirea lucrărilor de construire a carcasei terasei 7. Recepționarea lucrărilor 8. Organizarea evenimentului de finalizare a proiectului
Rezultate așteptate:	Amenajarea unei terase cu o suprafață de circa 60 m ² , cu cel puțin 2 mese de tenis. Spațiu favorabil pentru realizarea competițiilor sportive în comună. Oportunități pentru un mod sănătos de viață.
Statutul proiectului:	În așteptare
Responsabil și parteneri:	Responsabil: Profesorul de educația fizică Parteneri: APL Gangura, Consiliul Raional, Școala sportivă din Ialoveni, Setka Cup Chișinău.
Durată estimativă:	2024
Costuri estimative:	Materiale de construcție: 55 mii 4 banci -16 mii lei Cosuri de gunoi – 1,2 mii lei Masa de tenis – 12 mii lei Total: 84 200 lei
Potențiale surse de cofinanțare:	APL Gangura, Consiliul Raional, Asociații obștești din localitate

Fișa de proiect nr. 3

Titlul proiectului:	Reparația Muzeului de Etnografie
Obiectiv :	Reparația Muzeului de Etnografie din s. Gangura.
Obiectiv din strategie	Direcția strategică 1. Infrastructură dezvoltată în toate localitățile comunei Obiectiv specific 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de utilități
Localizare:	s. Gangura, rl. Ialoveni
Succintă descriere proiect:	În baza expertizei tehnice și a stării tehnice a clădirii sa elaborat un proiect de reconstrucție a Muzeului de Etnografie din s. Gangura, pentru a salva clădirea existentă. Imobilul este unul istoric care a reușit pe parcursul istoriei sale să acumuleze un patrimoniu divers și bogat de exponate, care reprezintă o parte a patrimoniului material care la moștenit comunitatea. Complimentar dorim a desfășura și alte servicii turistice în imediată apropiere a muzeului, ca puncte de comercializare a produselor artisanale locale. La fel locații de alimentare publică. Complimentar în incinta muzeului vor fi amenajate două spații pentru ateliere de artizanat. În aceste locații vor fi desfășurate activități de instruire și producere a produselor artisanale tradiționale.
Activități cheie:	Reparația clădirii Muzeului de Etnografie din s. Gangura. Amenajarea a două ateliere de artizanat. Promovarea comunității în domeniul turistic.
Rezultate așteptate:	Clădirea Muzeului de etnografie reparat. Două ateliere de artizanat amenajate.
Statutul proiectului:	Proiect tehnic executat și expertiză tehnică realizată.
Responsabil și parteneri:	Primar s. Gangura. Secția Cultură a CR Ialoveni.
Durată estimativă:	12 luni.
Costuri estimative:	2 500 mii lei.
Potențiale surse de cofinanțare:	Buget local, Buget CR Ialoveni.

Fișa de proiect nr. 4

Titlul proiectului:	Creșterea accesibilității pe drumurile satului Gangura, prin renovarea străzii Tineretului.
Obiectiv :	Îmbunătățirea calității vieții populației prin renovarea porțiunii de drum de importanță locală.
Obiectiv din strategie	Direcția strategică 1. Infrastructură dezvoltată în toate localitățile comunei Obiectiv specific 1.1. Modernizarea rețelei rutiere
Localizare:	Strada Tineretului, s. Gangura.
Succintă descriere proiect:	Porțiunea de drum din proiect, este unicul care unește partea de nord a satului, către obiectivele sociale din localitate Primărie, Centrul de Sănătate, oficiu poștal, piața agricolă. Dezvoltând infrastructura de drumuri în zona respectivă noi creăm noi oportunități pentru atragerea investițiilor, realizării proiectelor din domeniul turismului. Vor fi create condiții mai bune, oferea accesibilității cetățenilor către gospodării și durabilitatea drumului în timpul ploilor. Proiectul dat prevede reparația capitală a porțiunii de drum de pe strada Tineretului. Odată cu realizarea proiectului vom schimba situația în bine la nivel local Starea existentă a drumului este deplorabilă. Lungimea drumului este de 0,7 km, care este deteriorat complet și în timp ploios ori la topirea zăpezilor este impracticabil. Pentru a opri degradarea acestui drum, este nevoie de reparația capitală prin astuparea părții carosabile cu beton pe toată lungimea de 0,7 km.
Activități cheie:	1. Formarea echipei de implementare; 2. Lansarea proiectului și informarea populației;

	<p>3. Selectarea companiei care va efectua lucrările de reabilitare a drumului de pe strada Tineretului;</p> <p>4. Contractarea și efectuarea lucrărilor;</p> <p>5. Recepționarea lucrărilor;</p> <p>6. Mediatizarea procesului de implementarea a proiectului.</p>
Rezultate așteptate:	<p>Va fi renovat 0,7 km de drum, amenajarea și readucerea la profil a 700 m² de acostamente, sădirea gazonului pe fișia de protecție a drumului.</p> <p>Reducerea timpului de deplasare, prin renovarea a 0,7 km de drum. Creșterea accesului populației spre obiectivele sociale și piața agricolă. Ridicarea nivelului de trai a populației.</p>
Statutul proiectului:	Proiectul se afla in faza de initiere intocmire deviz local.
Responsabil și parteneri:	APL Gangura;
Durată estimativă:	6 luni
Costuri estimative:	1600 mii Lei
Potențiale surse de cofinanțare:	<p>Finantare externa – granturi;</p> <p>Contributie APL Gangura;</p> <p>Contributie populatie, dupa caz;</p>

Fișa de proiect 5.

Titlul proiectului:	Îmbunătățirea eficienței energetice a gimnaziului Gangura
Obiectiv :	Îmbunătățirea accesului la servicii și utilități publice de calitate.
Obiectiv din strategie	<p>Direcția strategică 2. Instituții educative dotate cu materiale didactice și metodice moderne</p> <p>Obiectiv specific 2.3. Dezvoltarea infrastructurii educative</p>
Localizare:	Gimnaziul Gangura,
Succintă descriere proiect:	<ul style="list-style-type: none"> - Reducerea intensității energetice și creșterea eficienței energetice reprezintă o direcție prioritară pentru Republica Moldova, de natură să consolideze securitatea energetică a țării. Intensitatea energetică în Republica Moldova este de aproximativ trei ori mai mare decât în UE. Acest lucru înseamnă că, în medie, instituțiile publice din Republica Moldova consumă de trei ori mai multă energie, pentru a produce aceeași producție ca și instituțiile din UE. - Proiectul "Îmbunătățirea eficienței energetice a gimnaziului Gangura" corespunde domeniilor de intervenție a dezvoltării regionale. Scopul proiectului constă în reducerea cheltuielilor de încălzire și îmbunătățirea infrastructurii instituțiilor publice. Economisirea energiei și îmbunătățirea eficienței energetice reprezintă cel mai rapid, ecologic și rentabil mod de a aborda siguranța energetică, echitatea globală în domeniul energiei, protecția mediului și de a asigura o creștere economică durabilă pe termen lung. Fiind o instituție de învățământ tipică, aceasta absorbe cele mai mari cheltuieli pentru întreținerea clădirii și serviciilor comunale. Prin realizarea acestui proiect ne propunem să eficientizăm aceste cheltuieli și respectiv să le prioritizăm pentru realizarea nemijlocită a procesului instructiv-educativ. - Un alt avantaj pe care-l vom atinge în urma implementării proiectului dat sunt termoizolarea și reparațiile capitale a fațadei clădirii, consolidarea temeliei, renovarea sistemului de ventilare care nu a fost finisat. - Beneficiarii proiectului: comunitatea, Instituția publică. - Beneficiile unor astfel de realizări au un impact major asupra beneficiarilor: <ul style="list-style-type: none"> - beneficii economice – reducerea cheltuielilor pentru încălzire și redirectionarea surselor financiare pentru alte necesități; - beneficii sociale – asigurarea necesarului de încălzire accesibil financiar pentru autoritățile publice, cu venituri modeste. Clădirile care dispun de o încălzire mai

	<p>eficientă oferă și beneficii pentru sănătate. Confortul îmbunătățit al elevilor, cadrelor didactice și angajaților din cauza climatului interior îmbunătățit. Creșterea numărului de elevi instituționalizați în instituție. Creșterea capacităților de gestionare a proiectelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> - beneficii pentru mediu – clădirile publice și în general toate clădirile reprezintă cea mai mare sursă de emisii de CO₂, implimentînd proiectul “Îmbunătățirea eficienței energetice a instituției de învățămînt ar influența esențial la ameliorarea climei. <p>Rezultatele proiectului pe termen lung sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - creșterea eficienței energetice a clădirilor este esențială nu doar pentru atingerea obiectivelor naționale referitoare la eficiența energetică pe termen mediu, ci și pentru a îndeplini obiectivele pe termen lung ale strategiei europene privind schimbările climatice și trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon; - consolidarea clădirilor: reparația acoperișului și pereților exteriori, renovarea intrărilor în clădiri; - reducerea cheltuielilor pentru încălzire, avînd posibilitatea întrebunțării surselor financiare economisite pentru îmbunătățirea procesului de studii; - creșterea rezistenței clădirilor împotriva factorilor atmosferici va contribui la dispariția igrasiei, rezistența în timp și îmbunătățirea infrastructurii clădirilor.
Activități cheie:	<ol style="list-style-type: none"> 1. formarea echipei de implimentare; 2. lansarea proiectului și aducerea la cunoștință populației; 3. selectarea companiei care va efectua lucrările de termoizolare și reparație a fațadei instituției; 4. contractarea și efectuarea lucrărilor de termoizolare și reparație; 5. recepționarea lucrărilor; 6. mediatizarea procesului de implimentarea a proiectului.
Rezultate așteptate:	<ul style="list-style-type: none"> - măsuri de eficientizare eficientă a clădirii realizate: 3000 m.p. pereți exteriori termoizolați și reparați, 2 intrări în clădire, 10 m.p. elemente de scări, 380 m.p. pereu din beton, 25 m.p. copertine la intrările în clădiri și subsoluri; - 1 Plan privind asigurarea durabilității proiectului elaborat și aprobat; - 1 campanie de sensibilizare a societății în privința îmbunătățirii eficienței energetice și modernizării serviciilor publice.
Statutul proiectului:	Proiectul se afla in faza de initiere intocmire deviz local.
Responsabil și parteneri:	APL Gangura;
Durată estimativă:	6 luni
Costuri estimative:	2000 mii Lei
Potențiale surse de cofinanțare:	Finantare externa – granturi; Contributie APL Gangura; Contributie populatie, dupa caz;

PRIMAR
BOBEICA MARCEL

SECRETAR CONSILIUL LOCAL
ȘTEPLIUC ANGELA